

DEPARTAMENTUL DE STUDII PARLAMENTARE ȘI POLITICI UE
DIRECȚIA STUDII ȘI DOCUMENTARE LEGISLATIVĂ

**TIPURI DE SANCTIUNI
APLICABILE
PARLAMENTARILOR, ÎN
CURSUL DESFĂȘURĂRII
ȘEDINȚELOR ÎN PLEN SAU
ÎN COMISII**

studiu documentar

iunie 2024

Lucrările elaborate în cadrul Direcției studii și documentare legislativă au caracter documentar și nu reprezintă punctul de vedere al Camerei Deputaților. Documentele legislative oficiale au fost consultate în limba de origine, iar traducerea informațiilor relevante selectate nu reprezintă o traducere oficială, fiind furnizată ca un mijloc de înțelegere a unui document original, scris în altă limbă. Baza de date cuprinzând totalitatea studiilor elaborate de Direcția studii și documentare legislativă poate fi accesată prin intermediul paginii de Intranet a Camerei Deputaților la adresa: <http://www.cdep.ro/infoparl/dip.studii?par1=2021>

Documentare și sinteză:

Maria Filip, Violeta Anghelescu, Andra Andronic, Bogdan Mrejeru, Any-Mary Jula, Aurora Trănescu, Virgilia Ioan

DIRECȚIA STUDII ȘI DOCUMENTARE LEGISLATIVĂ

Palatul Parlamentului, str. Izvor nr.2-4, sect.5, București

Tel: 021.316.03.65; 021.414.13.50/ 51, Interior 1350/1349, camera 5070

E-mail: doc@cdep.ro

CUPRINS

Precizări introductive.....	4
PARLAMENTUL EUROPEAN.....	5
AUSTRIA	9
BELGIA.....	11
BULGARIA	13
REPUBLICA CEHĂ	15
CIPRU	17
CROAȚIA.....	19
DANEMARCA.....	19
ESTONIA	20
FINLANDA.....	21
FRANȚA	22
GERMANIA.....	24
GRECIA	30
ITALIA.....	34
LETONIA	35
LITUANIA	36
LUXEMBURG	37
MALTA.....	40
POLONIA.....	41
PORTUGALIA	44
SLOVACIA.....	45
SLOVENIA.....	46
SPANIA.....	48
SUEDIA.....	51
ȚĂRILE DE JOS	51
UNGARIA	54
MAREA BRITANIE	57

Precizări introductive

În prezentul material documentar, în abordarea tipurilor de sancțiuni aplicabile parlamentarilor statelor membre UE, au fost utilizate informații extrase în principal din Regulamentele Camerelor legislative/parlamentelor a 25 de state membre UE și Regatul Unit, din Regulamentul de procedură al Parlamentului European, din Codurile de etică parlamentară (acolo unde acestea au fost adoptate și sunt în vigoare), din Regulamente de ordine interioară (de exemplu, în Austria și Germania) și din alte acte normative care reglementează materia – accesate de pe portalurile legislative oficiale. În plus, documentarea legislativă a fost consolidată cu informații relevante obținute din rețeaua Centrului European pentru Cercetare și Documentare Parlamentară al Parlamentului European ([ECPRD](#)).

În ansamblu, se poate afirma că în toate statele analizate, regulamentele de organizare și funcționare a parlamentelor prevăd următoarele sancțiuni aplicabile în cadrul ședințelor în plen, de președintele de ședință:

- *chemarea/ apelul la ordine;*
- *atenționarea verbală/ apelul la revenirea la subiectul în discuție;*
- *întreruperea vorbitorului/ oprirea microfonului;*
- *reducerea duratei luării de cuvânt;*
- *retragerea cuvântului.*

În ceea ce privește măsura *evacuării din sala de ședințe*, cu excepția Austriei, Estoniei și Portugaliei, această sancțiune este prevăzută și posibilă în moduri și circumstanțe variate, de la evacuarea imediată, la suspendarea dreptului de a participa la ședințe de plen și/sau în comisii și/sau la alte activități pentru un anumit interval de timp etc.

Gravitatea abaterilor săvârșite de parlamentari poate fi constatată fie de președintele de ședință, fie de o comisie/entitate din aparatul de lucru al parlamentului – juridică, de etică, pentru regulament, de disciplină și imunități etc.

În plus, au fost prezentate informații succinte în legătură cu structurile/entitățile care au atribuții în asigurarea ordinii și aplicarea sancțiunilor dispuse de președintele de ședință, precum garda parlamentară, chestori, departamente de pază și securitate și chiar divizii de poliție cu atribuții în spațiile deținute de parlamente.¹

¹ O abordare mai detaliată a acestui subiect este prezentată în briefingul *Policing in national Parliaments: How parliaments organise their security*, realizat de Serviciul de Cercetare al Parlamentului European, februarie 2021, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/679072/EPRS_BRI\(2021\)679072_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/679072/EPRS_BRI(2021)679072_EN.pdf)

PARLAMENTUL EUROPEAN

Capitolul 4 (*Măsuri în caz de nerespectare a regulilor de conduită aplicabile deputaților*) din [Regulamentul de procedură al Parlamentului European](#) reglementează măsurile care trebuie luate în cazul nerespectării standardelor de conduită a membrilor parlamentului. Instrumentele disponibile pentru a se asigura disciplina în plen și care sancționează în mod excepțional cazurile grave de tulburare sau de perturbare a Parlamentului sunt măsuri imediate (articolul 175) și sancțiuni (articolele 176 și 177).

Articolul 10 : Reguli de conduită

- 1. Comportamentul deputaților trebuie să fie caracterizat de respect reciproc și trebuie să se bazeze pe valorile și principiile stabilite în tratate și, în special, în Carta drepturilor fundamentale. Deputații trebuie să respecte demnitatea Parlamentului și să nu aducă prejudicii reputației sale.*
- 2. Deputații nu compromit buna desfășurare a lucrărilor parlamentare și nu compromit menținerea securității și a ordinii în clădirile Parlamentului sau funcționarea echipamentelor/dispozitivelor sale.*
- 3. Deputații nu perturbă ordinea în sala de ședințe și se abțin de la orice comportament necorespunzător. Deputații nu afișează pancarte.*
- 4. În cadrul dezbaterilor parlamentare din sala de ședințe, deputații nu folosesc un limbaj ofensator. La evaluarea caracterului ofensator sau nu al limbajului folosit de către un deputat în cadrul unei dezbateri parlamentare ar trebui să se ia în considerare, printre altele, intențiile identificabile ale vorbitorului, percepția declarației de către public, măsura în care aceasta afectează demnitatea și reputația Parlamentului, precum și libertatea de exprimare a deputatului în cauză. De exemplu, limbajul defăimător, discursurile de incitare la ură și incitarea la discriminare, bazată în special pe orice motiv menționat la articolul 21 din Carta drepturilor fundamentale, ar constitui în mod normal cazuri de „limbaj ofensator” în sensul prezentului articol.*
- 5. Deputații respectă normele Parlamentului referitoare la tratamentul informațiilor confidențiale.*
- 6. Deputații se abțin de la orice tip de hărțuire psihologică sau sexuală și trebuie să respecte, în exercitarea funcțiilor lor, Codul comportamentului adecvat al deputaților în Parlamentul European, anexat la prezentul Regulament de procedură.²*

² https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/RULES-9-2023-11-01-RULE-010_RO.html#def1

7. *Deputații nu pot fi aleși în funcții în Parlament sau în organele acestuia, nu pot fi numiți raportori și nu pot participa la delegații oficiale sau la negocieri interinstituționale fără să fi semnat declarația aferentă codului respectiv.*
8. *Dacă o persoană care lucrează pentru un deputat sau o altă persoană pentru care deputatul a obținut accesul în clădirile Parlamentului sau la echipamentele acestuia nu respectă regulile de conduită stabilite în cadrul prezentului articol, comportamentul respectiv poate fi imputabil, atunci când este cazul, deputatului în cauză.*
9. *Aplicarea prezentului articol nu aduce, în schimb, atingere ritmului dezbaterilor parlamentare sau libertății de exprimare a deputaților.*
10. *Prezentul articol se aplică, mutatis mutandis, în organele, comisiile și delegațiile Parlamentului.*

Articolul 175 : Măsuri imediate

1. *Președintele **cheamă la ordine** orice deputat care încalcă regulile de conduită stabilite la articolul 10 alineatul (3) sau (4).*
2. *În caz de repetare a încălcării, Președintele cheamă deputatul respectiv din nou la ordine, iar acest fapt se consemnează în procesul-verbal.*
3. *Dacă încălcarea continuă, sau în cazul unei noi încălcări, Președintele **poate retrage dreptul la cuvânt** deputatului respectiv și acesta sau aceasta **poate fi exclus(ă) din sală** de către Președinte pentru restul ședinței. De asemenea, în cazuri deosebit de grave, Președintele poate să recurgă la această ultimă măsură imediat, fără o a doua chemare la ordine. Secretarul General asigură, fără întârziere, punerea în aplicare a unei astfel de măsuri disciplinare cu ajutorul aprozilor și, dacă este necesar, al personalului de securitate al Parlamentului.*
4. *În cazul în care se produce agitație, iar aceasta compromite continuarea dezbaterilor, Președintele, în vederea restabilirii ordinii, **suspendă ședința pentru o perioadă de timp determinată sau o închide**. În cazul în care nu se poate face auzit, Președintele părăsește fotoliul prezidențial, fapt ce atrage suspendarea ședinței. Aceasta se reia la convocarea Președintelui.*
5. *Președintele poate hotărî **întreruperea transmisiei în direct a ședinței** în cazul încălcării articolului 10 alineatul (3) sau (4) de către un deputat.*
6. *Președintele poate decide să elimine din înregistrarea audiovizuală a lucrărilor acele părți din discursul unui deputat care încalcă articolul 10 alineatul (3) sau (4). Decizia respectivă are efect imediat. Decizia se supune însă Biroului spre confirmare cel târziu la patru săptămâni de la adoptarea ei, sau, dacă Biroul nu se reunește în perioada respectivă, în cadrul următoarei sale reuniuni.*

7. *Competențele prevăzute la alineatele (1)-(6) sunt atribuite, mutatis mutandis, președintelui de ședință al organelor, al comisiilor și al delegațiilor, astfel cum sunt definite în prezentul regulament.*
8. *Dacă este cazul, luând în considerare gravitatea încălcării regulilor de conduită, președintele de ședință plenară sau președintele unui organ, al unei comisii sau al unei delegații poate adresa Președintelui o cerere de aplicare a articolului 176, cel târziu până la următoarea perioadă de sesiune sau până la următoarea reuniune a organului, a comisiei sau a delegației în cauză.*

Articolul 176 : Sancțiuni

1. *În cazul unei încălcări grave a articolului 10 alineatele (2)-(9), a articolului 35 sau a articolului 35a, Președintele adoptă o decizie motivată prin care pronunță sancțiunea corespunzătoare cu privire la deputatul în cauză în conformitate cu prezentul articol. În ceea ce privește articolul 10 alineatul (3) sau (4), Președintele poate adopta o decizie motivată în temeiul prezentului articol, indiferent dacă i-a fost aplicată sau nu anterior deputatului în cauză o măsură imediată în sensul articolului 175. În ceea ce privește articolul 10 alineatul (6), Președintele poate adopta o decizie motivată în temeiul prezentului articol numai după constatarea unui act de hărțuire în conformitate cu procedura administrativă internă aplicabilă privind hărțuirea și prevenirea acesteia.*
2. *Președintele poate, de asemenea, sancționa un deputat în cazul în care prezentul regulament de procedură, inclusiv [Codul de conduită a deputaților în Parlamentul European privind integritatea și transparența](#), sau o decizie adoptată de Birou în temeiul articolului 25 prevede aplicarea prezentului articol.*
3. *Deputatul în cauză este invitat de Președinte să prezinte observații în scris înainte de adoptarea deciziei. În cazul în care ar fi mai oportun, Președintele poate decide ca, în loc de prezentarea de observații în scris, să convoace o audiere orală. Decizia de aplicare a unei sancțiuni este notificată deputatului în cauză. Odată ce sancțiunea devine definitivă, aceasta este anunțată de Președinte în plen. Președinții organelor, ai comisiilor și ai delegațiilor din care face parte deputatul sunt și ei informați. Sancțiunea aplicată este publicată în mod vizibil pe site-ul Parlamentului și pe pagina deputatului de pe site-ul Parlamentului.*
4. *La aprecierea comportamentelor manifestate, se ia în considerare caracterul excepțional, recurent sau permanent, precum și gradul de gravitate al acestora. De asemenea, se ține seama, dacă este cazul, de posibilele prejudicii aduse demnității și reputației Parlamentului.*

5. Sancțiunea aplicată trebuie să fie efectivă, proporțională și cu efect de descurajare. Sancțiunea poate să consistă în una sau mai multe dintre următoarele măsuri:
- a) **muștrarea;**
 - b) **interdicția ca deputatul să reprezinte Parlamentul în cadrul unei delegații interparlamentare, al unei conferințe interparlamentare sau al oricărui forum interinstituțional, pentru o perioadă de până la un an;**
 - c) **în cazul unei încălcări a obligațiilor de confidențialitate, o limitare a drepturilor de acces la informații confidențiale sau clasificate pentru o perioadă de până la un an;**
 - d) **pierderea dreptului la indemnizația de ședere pentru o perioadă care poate să dureze între două și 60 de zile;**
 - e) **fără a aduce atingere dreptului de vot în ședință plenară și sub rezerva, în acest caz, a respectării stricte a regulilor de conduită, suspendarea temporară a participării la toate sau la o parte din activitățile Parlamentului pentru o perioadă care poate să dureze între două și 60 de zile în care Parlamentul sau oricare dintre organele, comisiile sau delegațiile sale se reunesc.**
6. Măsurile prevăzute la alineatul (5) literele (b) - (e) pot fi dublate în caz de încălcare repetată sau în cazul în care deputatul refuză să se conformeze unei măsuri luate în temeiul articolului 175 alineatul (3).
7. Pe lângă aceasta, Președintele poate să prezinte o propunere Conferinței președinților în vederea suspendării sau a retragerii unui mandat sau a mai multor mandate interne deținute de deputat în Parlamentul European, în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 21.
8. Președintele decide cu privire la perioada de publicare a sancțiunilor, ținând seama de faptul că perioada minimă de publicare este, indiferent de sfârșitul mandatului deputatului în cauză, după cum urmează:
- doi ani pentru sancțiunile menționate la alineatul (5) literele (a), (b) și (c);
 - trei ani pentru sancțiunile menționate la alineatul (5) literele (d) și (e).

Cu toate acestea, în cazul unor încălcări minore, președintele poate decide asupra unei perioade mai scurte de publicare.

Articolul 177 : Căi de atac interne

Deputatul în cauză poate să introducă o cale de atac internă în fața Biroului în termen de două săptămâni de la notificarea sancțiunii impuse de către Președinte în temeiul articolului 176 alineatele (1) - (6). Această cale de atac suspendă aplicarea

sanctiunii. Biroul poate, în cel mult patru săptămâni de la introducerea căii de atac sau, dacă Biroul nu se întrunește în perioada respectivă, în cadrul următoarei sale reuniuni, să anuleze, să confirme sau să modifice sancțiunea impusă, fără a aduce atingere căilor de atac externe aflate la dispoziția celui interesat. În cazul în care Biroul nu decide în termenul prevăzut, sancțiunea este considerată nulă și neavenită.

AUSTRIA

Temeiul juridic:

- Art.101-103 din Regulamentul Consiliului Național ([GOG-NR](#));
- Art.68-70 din Regulamentul Consiliului Federal ([GO-BR](#));
- Reguli de conduită pentru membrii Consiliului Național și membrii Consiliului Federal ([VONRBR](#));
- Regulamentul de ordine interioară în clădirea Parlamentului austriac ([Hausordnung-HO](#)).

În vigoare din 2021, Codul de conduită a parlamentarilor austrieci (VONRBR, menționat mai sus) conține norme care se referă doar la comportamentul în cadrul comisiilor și în timpul desfășurării ședințelor plenare ale Consiliului Național sau ale Consiliului Federal și nu se aplică comportamentului inadecvat din afara ședințelor oficiale. Aceste reglementări includ **chemarea la chestiune** în cazul abaterilor de la subiect (art.101 GOG-NR și art.69 GO-BR) și **chemarea la ordine** (art.102 GOG-NR și art.70 GO-BR). Chemarea la ordine sau chemarea la chestiune sunt aplicate de președintele de ședință. Persoanele îndreptățite să participe la deliberările Consiliului Național pot solicita președintelui de ședință să ceară unui membru să se refere la chestiune sau să îl cheme la ordine. Președintele se pronunță cu privire la această cerere fără a recurge la votul plenului (art.103 GOG-NR). După a treia intervenție de chemare la chestiune, președintele poate retrage cuvântul (art.101 GOG-NR și art.69 GO-B). În cazul în care un deputat a fost chemat la ordine în mod repetat și succesiv, președintele poate dispune ca cererile de luare de cuvânt să nu fie acceptate pentru restul ședinței (art.103 GOG-NR). În Consiliul Federal, retragerea dreptului de a lua cuvântul poate avea loc numai în ceea ce privește chestiunea în discuție, nu pentru întreaga ședință (art.70 GO-BR).

Pe lângă acestea, este reglementat **dreptul președintelui de ședință de a întrerupe un vorbitor** (art.104 GOG-NR și art.68 GO-BR).

Pentru parlamentarii austrieci sunt prevăzute sancțiuni în cazul încălcărilor grave ale prevederilor [Legii privind incompatibilitatea și transparența](#) și ale [Legii privind normele de informare](#):

- în cazul în care membrii Consiliului Național sau ai Consiliului Federal abuzează de poziția lor în scopul obținerii unui interes material sau dacă dețin o funcție deși le-a fost refuzată aprobarea, se poate depune o **solicitare de**

încetare a mandatului la Curtea Constituțională (art.9 și 10 din Legea privind incompatibilitatea și transparența).

- art.18 din Legea privind normele de informare prevede că orice persoană care, încălcând dispozițiile legii federale, divulgă sau utilizează informații clasificate de nivel 3 sau 4 la care a obținut acces în temeiul legii, care nu sunt accesibile în general și a căror divulgare sau utilizare este de natură să încalce securitatea publică, justiția penală, apărarea națională, relațiile externe sau un interes privat legitim, va fi condamnată la pedeapsa cu închisoarea de până la trei ani.

În Regulamentul de ordine interioară în clădirea Parlamentului austriac ([Hausordnung-HO](#)) sunt prevăzute reguli de comportament în timpul desfășurării ședințelor în plen și în comisii; sunt interzise: folosirea de dispozitive de înregistrare audio și video în timpul luărilor de cuvânt, apelurile telefonice, folosirea de expresii injurioase sau nepotrivite, atacurile fizice, perturbarea sau întreruperea altui vorbitor în cadrul dezbaterii (țipete, gesturi, scandări).

Există o structură specială de asigurare a securității și ordinii interne în clădirea Parlamentului – Departamentul de securitate din cadrul serviciilor parlamentare. Nici Regulamentul de procedură al Consiliului Național, nici cel al Consiliului Federal nu prevăd ca un deputat să poată fi escortat din sala de ședințe în scopul evacuării. În cazul în care un deputat devine agresiv și violent, **președintele de ședință poate solicita intervenția poliției; aceasta va acționa în temeiul dispozițiilor legale generale de intervenție în situații periculoase.**

Serviciul de conformitate ([Compliance](#)) din cadrul administrației parlamentare asistă deputații prin consiliere pe chestiuni de etică, precum acceptarea de beneficii, conflictele de interese, sponsorizarea, activitatea de lobby etc. Un parlamentar poate contacta personal, în mod voluntar și confidențial, acest serviciu și poate stabili o consultare cu ofițerul de conformitate, care va oferi informații cu privire la cadrul juridic și care va avertiza asupra riscurilor generale. Scopul consultărilor este de a oferi parlamentarilor îndrumări privind comportamentul lor și de a contribui la prevenirea daunelor aduse demnității parlamentarilor și Parlamentului în general prin intermediul unor relatări negative în mass-media. Consultarea se încheie cu o recomandare scrisă, fără caracter obligatoriu.³

³ Ghid privind beneficiile parlamentarilor, 2022, https://www.parlament.gv.at/dokument/unterlagen/Orientierungshilfen_fuer_MandatarInnen_21042022_BF.pdf

[Comisia pentru incompatibilități](#) are atribuția de a verifica toate declarațiile făcute în conformitate cu art.6 alin.(2) pct.11 și cu art.6a din [Legea privind incompatibilitatea și transparența](#) și, dacă este necesar, **să interzică sau să aprobe exercitarea activității respective**. În conformitate cu art.7, comisia trebuie să ia o decizie în termen de trei luni. În cazul în care o activitate este considerată incompatibilă, persoana în cauză trebuie să fie notificată în acest sens. Aceasta trebuie să dovedească, în termen de alte trei luni, că s-a conformat deciziei.

Un membru al Consiliului Național **își poate pierde mandatul** în următoarele condiții ([art.2- Pierderea mandatului, GOG-NR](#)):

- nedepunerea jurământului, în condițiile legii;
- absentarea de la ședințe o anumită perioadă de timp, fără prezentarea unor justificări;
- pierderea eligibilității după câștigarea mandatului (pentru condamnare la pedeapsa închisorii mai mare de un an sau pentru o condamnare la pedeapsa închisorii mai mare de 6 luni pentru anumite infracțiuni de corupție);
- abuzul de mandat în scopul de a obține avantaje materiale;
- încălcarea prevederilor legale privind incompatibilitățile.

În plus, mandatul poate fi pierdut prin decizia Curții Constituționale, ca urmare a unei contestații electorale (o persoană neeligibilă a fost declarată aleasă sau o persoană eligibilă a fost lipsită în mod nedrept de eligibilitate).

BELGIA

Pentru cazurile de indisciplină din partea deputaților există prevederi specifice în cadrul [Regulamentului de procedură](#) al [Camerei Reprezentanților](#) respectiv:

*Art.62 - Orice persoană care perturbă ședința de plen va fi **chemată la ordine** de către Președintele Camerei. Dacă în cursul aceleiași ședințe un deputat este chemat din nou la ordine, dreptul său la cuvânt îi va fi automat retras și nu i se va permite să ia cuvântul pentru tot restul ședinței.*

Oricărui deputat chemat la ordine nu i se acordă permisiunea de a-și explica comportamentul decât la sfârșitul ședinței, cu excepția cazului în care Președintele decide altfel. De asemenea, Președintele decide dacă chemarea la ordine se menține sau nu.

Explicația deputatului cu privire la obiecția sa față de chemarea la ordine nu poate depăși 10 minute. Aceasta poate fi dată de respectivul parlamentar sau de un alt membru delegat de acesta. Nicio altă intervenție nu va fi acceptată.

Orice deputat care a fost privat de dreptul de a lua cuvântul în aplicarea alin. (2) poate fi absolvit de aplicarea măsurii respective, dacă declară în scris că regretă că a ignorat autoritatea Președintelui și a provocat perturbarea ședinței.

Art.63:

1. O interdicție consemnată în procesul-verbal sau excluderea temporară din sala de ședințe poate fi pronunțată de către Cameră, la propunerea Președintelui Camerei, împotriva oricărui deputat care provoacă tulburări.

2. **Excluderea deputatului înseamnă interzicerea participării la lucrările Camerei și accesul în sala de ședințe.** Se aplică pentru restul ședinței în cursul căreia a fost pronunțată.

3. Numai deputatul împotriva căruia se aplică una sau alta dintre măsurile menționate în prezentul Regulament poate da explicații. Camera hotărăște prin vot în cadrul ședinței.

4. În cazul în care deputatul exclus nu respectă decizia președintelui de a părăsi sala, ședința va fi suspendată sau întreruptă. În acest caz, deputatul va fi automat exclus de la următoarele 8 ședințe de plen.

5. Orice deputat care a suferit o excludere temporară poate pune capăt consecințelor acesteia din ziua următoare luării măsurii, declarând în scris că regretă că a ignorat decizia Camerei. Președintele citește declarația respectivă în cadrul plenului Camerei.

6. Dispoziția de la punctul precedent nu se aplică unui deputat care, în cursul aceleiași ședințe, a fost exclus temporar pentru a treia oară; durata acesteia în acest caz se prelungește la 15 ședințe de plen.

7. Dacă, în timpul perioadei de excludere, are loc o ședință cu vot în plen în care votul deputatului exclus ar fi putut fi decisiv, votarea va trebui să fie reluată la încheierea perioadei de excludere, cu excepția cazului în care Camera decide că este de preferat să admită prezența acestuia la votul respectiv.

Art.64 : Dacă ședința Camerei este perturbată grav, Președintele va anunța suspendarea ședinței. Dacă tulburarea continuă, el va suspenda ședința timp de o oră. Odată ce ora a trecut, ședința se va relua automat.

Art. 65 : **Orice deputat care comite un act de violență asupra unuia dintre colegii săi în incinta Camerei este exclus pentru 10 ședințe.** Excluderea acestuia se pronunță oficial de către Președinte în ședință plenară.

Art.66 : Președintele poate dispune eliminarea din raportul de ședință și stenograme a cuvintelor care sunt contrare bunei cuviințe sau ordinii publice sau care au fost rostite de o persoană care nu a luat cuvântul. De asemenea, el poate decide dacă astfel de cuvinte vor fi eliminate din rapoartele, propunerile și alte texte care sunt fi publicate ca documente parlamentare.

Conform art.62 din Regulament, *purtarea de îmbrăcăminte necorespunzătoare (de exemplu, tricouri, blugi etc.), utilizarea de bannere, afișe și amplasarea acestora în sala de plen de către deputați*, precum și *deranjarea sau întreruperea unui alt vorbitor în timpul dezbaterii* (de exemplu, strigând, vorbind tare, prin gesturi sau alte manifestări), după ce s-a atras atenția de două ori, duce la interzicerea luării de cuvânt pentru restul ședinței respective.

De asemenea, tot conform art.62 din Regulament, folosirea de cuvinte vulgare sau a expresiilor nepotrivite și atenționarea deputatului de 2 ori presupune pierderea dreptului la cuvânt pentru restul ședinței. Aceste cuvinte/expresii nepotrivite vor fi eliminate din stenograme și rezumatul ședinței. La fel, în situația insultării altor parlamentari sau membri ai Guvernului sau altor persoane care sunt invitate la ședința de plen.

Alte dispoziții relevante privind normele de etică/conduită parlamentară din Regulamentul de procedură al Camerei Reprezentanților în afară de cele menționate sunt următoarele:

Art.45 - Sunt interzise acuzațiile rău-voitoare, atacurile personale, altercațiile între deputați și comportamentul necivilizat.

Mai mult, art.174 din același Regulament de procedură al Camerei prevede următoarele: „Supravegherea ordinii publice revine Camerei. Aceasta se exercită în numele său de către Președinte, care dă ordinele necesare ofițerilor de serviciu.”

[Poliția Parlamentului](#) este condusă de un comandant militar, care primește ordine de la Președintele Camerei. Deciziile cu caracter general în domeniul menținerii ordinii în cadrul ședințelor de plen sunt luate de către Biroul Permanent al Camerei Reprezentanților.

BULGARIA

Normele de conduită a parlamentarilor în cadrul [Adunării Naționale](#), măsurile și sancțiunile aplicabile în cazul încălcării acestora, precum și autoritatea responsabilă care le impune sunt reglementate în [Regulamentul de organizare și procedură al Adunării Naționale](#) (denumit în continuare ROPAN), la Capitolul 11: Membrii Adunării Naționale, Secțiunea II – Norme de conduită (art. 140-152) și Secțiunea III – Comportamentul parlamentarilor (art. 153-162).

Secțiunea II (art. 140-152) din ROPAN conține prevederi referitoare la normele de conduită a parlamentarilor (niciuna dintre norme nu se referă la violența verbală sau fizică, ci doar la norme precum păstrarea confidențialității informațiilor, independența financiară față de persoanele fizice și juridice, declararea veniturilor etc.), precum și la sancțiunile aplicabile pentru încălcarea normelor de conduită (muștrarea, cenzura, suspendarea temporară a dreptului de participare la una - trei ședințe), structura care stabilește sancțiunile (Comitetul pentru Prevenirea și

Combaterea Corupției decide ce măsuri de iau pentru încălcarea normelor în funcție de gravitatea faptelor), procedura de stabilire a sancțiunilor și de contestare a acestora (art. 151-152).

Secțiunea III din ROPAN stabilește regulile de conduită în timpul ședințelor plenare ale Adunării Naționale, sancțiunile/măsurile disciplinare, entitatea care le impune, consecințele acestora, procedura de contestare și publicarea măsurilor aplicate.

Conform art. 153 alin. (2) din ROPAN, comportamente interzise în timpul ședințelor sunt:

- întreruperea discursului unui vorbitor;
- atacurile fizice;
- folosirea unui limbaj ofensator, a unor gesturi insultătoare sau proferarea de amenințări la adresa oricărei persoane;
- divulgarea de informații referitoare la viața privată a persoanelor/cetățenilor;
- tulburarea în orice alt mod a desfășurării ședințelor plenului/comisiilor.

Potrivit prevederilor din ROPAN, măsurile disciplinare (enumerate la art. 154 și detaliate în art. 155-160) ce pot fi aplicate sunt:

- **chemarea la ordine** a vorbitorului care deviază de la subiectul dezbaterii (art. 155);
- **mustrea** parlamentarului care s-a adresat unui coleg/colegilor folosind un limbaj ofensator, gesturi insultătoare sau care proferează amenințări (art. 156);
- **cenzurarea** oricărui parlamentar care tulbură ședința sau provoacă dezordine în sala plenului (art. 157);
- **întreruperea vorbitorului/oprirea microfonului** atunci când, în timpul susținerii discursului său, i-au fost deja aplicate două măsuri disciplinare dintre cele menționate anterior sau dacă a depășit timpul alocat pentru intervenție (art. 158);
- **evacuarea/eliminarea din ședință** a parlamentarului care: contestă în mod grosolan și nepotrivit măsura disciplinară care i s-a aplicat; tulbură în mod continuu și repetat desfășurarea lucrărilor din sala de plen; votează cu cartela altui parlamentar (art. 159) (parlamentarul nu este remunerat pentru ședințele din care a fost exclus (art. 160 alin. (2)); în ROPAN nu se mai fac ale precizări cu privire la eliminarea din ședință;
- **excluderea de la participarea la cel mult trei ședințe** a parlamentarului care: proferează insulte la adresa Adunării Naționale, a membrilor Consiliului de Miniștri, a Președintelui sau Vicepreședintelui Republicii sau a altor organisme ale statului; incită la sau comite acte de violență în sala plenului sau în clădirea Adunării Naționale (art. 154 alin. (6) pct. 5 și art. 159); parlamentarii bulgari nu sunt remunerați pentru ședințele la care nu a

participat atunci când le-a fost suspendat acest drept (art. 160 alin. (2) din ROPAN).

Toate aceste măsuri sunt impuse de către Președintele Adunării Naționale sau vice-președintele care îl înlocuiește.

În conformitate cu art. 160 alin. (3) din ROPAN, parlamentarii au dreptul de a contesta măsura disciplinară, adresându-se Președintelui Adunării Naționale în termen de trei zile de la aplicarea acesteia. Contestarea unei muștrări se poate face în termen de trei zile de la notificare. Consiliul Președinților (compus din vice-președinții Adunării Naționale și președinții grupurilor parlamentare) poate confirma, revoca sau modifica măsura disciplinară impusă, fiecare grup parlamentar având dreptul la un vot.

Informațiile privind măsurile disciplinare prevăzute la art. 154 și aplicate parlamentarilor de către Președintele Adunării Naționale se publică pe site-ul Adunării Naționale (art. 161 din ROPNA). De asemenea, informațiile cu privire la absențele nemotivate ale deputaților Adunării Naționale de la ședințele comisiilor permanente, subcomisiilor sau grupurilor de lucru și ședințelor plenare se publică lunar pe site-ul Adunării Naționale (art. 162 din ROPAN).

În ceea ce privește atribuțiile chestorilor în menținerea ordinii, art.11 din ROPAN prevede că aceștia execută ordinele Președintelui Adunării Naționale referitoare la menținerea ordinii în sala de plen, la balcoanele acesteia (alin. 1) și în Adunarea Națională (alin. 4).

REPUBLICA CEHĂ

Senat

Acțiunea disciplinară se declanșează împotriva senatorului care, în timpul cuvântării din ședința plenului Senatului/Camerei Deputaților/ altor structuri parlamentare sau din ședința Camerelor reunite, se comportă într-un mod care, **în alte condiții, poate conduce la urmărirea sa penală**. Acțiunea disciplinară se pune în mișcare dacă, în timpul cuvântării, senatorul în cauză proferează insulte la adresa unui senator, deputat, a unei alte persoane abilitate să participe la ședință sau a unui judecător al Curții Constituționale ([Regulamentul de procedură al Senatului](#), art.14).

Măsura disciplinară aplicabilă în aceste cazuri constă în **obligarea prezentării de scuze, într-un anumit mod și într-o anumită perioadă de timp** (precizate în decizia de aplicare a măsurii disciplinare) sau în aplicarea unei **amenzi echivalente cu valoarea salariului (senatorului) pe o lună** (art.16)

Comisia parlamentară abilitată să desfășoare procedura disciplinară este Comisia pentru mandat și imunități (art.15). Măsurile disciplinare aflate la dispoziția președintelui sau vicepreședintelui de ședință pentru menținerea ordinii în ședința plenului sunt prevăzute în [Regulamentul de procedură al Senatului](#).

Pentru comportament necorespunzător în Senat, președintele poate aplica senatorului următoarele sancțiuni: o măsură disciplinară sub formă de **avertisment**, iar pentru comportamente necorespunzătoare repetate **evacuarea senatorului** din sala de ședință până cel târziu la sfârșitul zilei în care a avut loc incidentul. Senatorul astfel îndepărtat din sală are posibilitatea totuși de a participa la vot (art.53).

Pe lângă senatori, toți ceilalți participanți la lucrările Senatului și persoanele prezente în ședința Senatului în zonele rezervate invitaților, publicului și reprezentanților mass-mediei se supun dispozițiilor președintelui de ședință al Senatului. În cazul în care astfel de persoane se comportă în mod dezordonat, președintele de ședință poate suspenda ședința, poate dispune **îndepărtarea acestor persoane de către garda parlamentară** și poate dispune **evacuarea zonelor rezervate** (art. 54).

Garda parlamentară este constituită din reprezentanți ai Poliției naționale, până la adoptarea legii privind garda parlamentară. Sunt în curs discuții și demersuri privind această garda parlamentară⁴.

Camera Deputaților

În caz de comportament inadecvat al membrilor Camerei Deputaților, se aplică procedura prevăzută în [Regulamentul de procedură al Camerei Deputaților](#), articolele 19 și 20.

Președintele poate avertiza un deputat pentru comportament inadecvat în Cameră, iar **pentru comportament inadecvat repetat, poate expulza deputatul** din sala de ședințe cel târziu până la sfârșitul zilei de ședință. Un deputat poate face apel la Camera Deputaților împotriva deciziei președintelui de a impune o măsură de avertisment sau de expulzare din sala de ședințe imediat după ce aceasta a fost impusă. Camera Deputaților confirmă sau anulează decizia președintelui fără dezbateri. Decizia Camerei este definitivă. Un deputat expulzat trebuie să aibă posibilitatea de a participa la vot (art. 19 din Regulamentul de procedură al Camerei Deputaților).

Competențele președintelui de ședință se extind asupra tuturor deputaților, precum și asupra tuturor celorlalte persoane care participă la o ședință și asupra tuturor persoanelor prezente în timpul ședinței în spațiile rezervate invitaților, publicului și reprezentanților mass-media. În cazul în care astfel de persoane au un comportament turbulent, persoana care prezidează ședința poate întrerupe ședința, poate dispune scoaterea infractorilor de către gardieni și poate dispune **evacuarea spațiilor rezervate** (art. 20 din Regulamentul de procedură al Camerei Deputaților).

Potrivit articolului 13 din Regulamentul de procedură, se instituie o procedură disciplinară împotriva deputatului care, prin discursul său rostit în Camera Deputaților sau în Senat sau în organele acestora, săvârșește **o faptă pentru care altfel ar putea**

⁴ [MEPs are thinking about having their own parliamentary guard instead of police](#)

fi urmărit penal. Astfel, se poate aplica o procedură disciplinară unui deputat care, prin discursul său rostit în Camera sau în Senat sau în organele acestora, insultă un deputat, senator, judecător constituțional sau altă persoană aflată în ședința Camerei Deputaților și a organelor acesteia, potrivit legii. *Comisia de mandat și imunități* inițiază procedura disciplinară pentru abatere disciplinară la propunerea președintelui Camerei Deputaților sau din proprie inițiativă.

În trecut, au existat discuții repetate cu privire la Codul de etică; cu toate acestea, până în prezent, acesta nu a fost adoptat.

Rezoluția președintelui Camerei Deputaților cu privire la măsurile de ordine este o manifestare a organizării autonome a parlamentului, atunci când Camera însăși evaluează gradul de inadecvare a comportamentului unui anumit parlamentar, fără posibilitatea de apel sau de revizuire ulterioară. Din punct de vedere pur teoretic, de exemplu, nu poate fi complet exclusă depunerea unei plângeri constituționale la Curtea Constituțională de către deputatul în cauză. Curtea Constituțională a declarat anterior că „puterea de autoreglementare a parlamentului în ceea ce privește propriile afaceri nu trebuie să fie, totuși, nelimitată și este supusă unor **limitări constituționale**, care au ca rezultat cerințe de formă și interpretare în special a regulamentului de procedură al camerelor parlamentare”. Este posibil să ne imaginăm, de exemplu, o aplicare neconstituțională a dispoziției comentate, în care posibilitatea expulzării deputaților pentru comportament inadecvat ar fi **aplicată în mod intenționat de către președinte, împreună cu majoritatea parlamentară** relevantă, împotriva, de exemplu, a **deputaților opoziției care au încercat așa-numita obstrucție prin discursurile lor** - o astfel de procedură ar fi **contrară** dreptului fundamental al opoziției de a participa la procedurile parlamentare și **dreptului fundamental al opoziției de a bloca sau întârzia deciziile adoptate de majoritate**.

CIPRU

Regulile privind conduita parlamentarilor ciprioți sunt prevăzute în [Regulamentul de procedură al Camerei Reprezentanților din Republica Cipru](#) (denumit în continuare Regulamentul de procedură) și în [Codul de principii și norme de conduită pentru membrii Camerei Reprezentanților](#) (denumit în continuare Codul de conduită), iar sancțiunile, doar în cel de-al doilea document.

Art. 8 alin. (2) lit. a) din Regulamentul de procedură prevede că Președintele Camerei Reprezentanților menține ordinea în timpul ședințelor Camerei și veghează la buna desfășurare a deliberărilor Camerei, iar art. 36 prevede că în timpul ședințelor, parlamentarii trebuie:

- a) să se prezinte și să se comporte într-un mod adecvat locului, sarcinilor de îndeplini și misiunii Camerei;
- b) să evite orice activitate care obstrucționează buna desfășurare a lucrărilor Camerei;

c) să evite folosirea unui limbaj injurios la adresa oricărui reprezentant.

De asemenea, parlamentarii pot lua cuvântul o singură dată pe același subiect (cu excepțiile prevăzute la art. 24 în Regulamentul de procedură) și nu-și pot întrerupe colegii (cu excepțiile prevăzute la art. 30 din Regulamentul de procedură).

Codul de conduită prevede că, în exercitarea atribuțiilor, parlamentarii trebuie să se abțină de la: comportamente care incită la violență, la ură sau care implică un comportament amenințător, abuziv, sexist, rasist sau insultător, precum și de la referiri sau declarații care implică intoleranță sau o încercare de degradare a personalității sau demnității oricărei persoane, grup de persoane sau un membru al unui grup de persoane identificate pe baza rasei, culorii, religiei, descendenței, originii naționale sau etnice și/sau a autoidentificării pe baza orientării sexuale sau a identității de gen (pct. 4 de la Partea I din Codul de conduită).

Comisia parlamentară specială de etică a membrilor Camerei Reprezentanților/Comisia de etică este responsabilă cu investigarea plângerilor depuse de către cetățeni și/sau deputați împotriva parlamentarilor care au avut un comportament lipsit de etică și/sau care au încălcat prevederile Codului de etică. Deputații reclamați sunt înștiințați în termen de cel mult trei zile de la înregistrarea plângerii în Registrul special al reclamațiilor. Atunci când examinează plângerea depusă, Comisia de etică îl convoacă pe deputatul în cauză și pe deputatul sau cetățeanul care a depus plângerea pentru a fi audiați în baza unei proceduri stabilite de Comisia de etică (partea V, Codul de conduită).

Codul de conduită prevede următoarele sancțiuni pe care le poate decide Comisia de etică în baza unei plângeri:

- a) mustrare verbală;**
- b) mustrare scrisă;**
- c) cenzura pentru un comportament lipsit de etică și/sau inadecvat observat în general și/sau într-un caz specific;**
- d) somarea deputatului să prezinte scuze publice de la tribuna Parlamentului;**
- e) somarea deputatului să prezinte scuze scrise, care vor fi citite în plenul Parlamentului și repararea prejudiciului față de partea ofensată în modul indicat, după caz (partea V, pct. 15 din Codul de conduită).**

Potrivit art. 10 din Regulamentul de procedură, chestorii îl asistă pe președinte în menținerea ordinii în Cameră și asigură executarea tuturor instrucțiunilor președintelui referitoare la menținerea ordinii în timpul ședințelor.

Reprezentanții poliției cipriote care asigură securitatea Camerei Reprezentanților nu au dreptul să intervină în timpul ședințelor, ci doar în situații excepționale și doar la solicitarea Președintelui Camerei Reprezentanților sau a președintelui unei comisii. Reprezentanții poliției cipriote sunt autorizați să escorteze

un deputat în afara sălii de ședință în cazul în care există o astfel de cerere din partea Președintelui Camerei Reprezentanților sau a președintelui unei comisii, dar nu sunt autorizați să folosească forța fizică. Baza legală în care reprezentanții poliției cipriote asigură securitatea în Parlamentul cipriot se regăsește în actele normative care reglementează funcționarea Poliției cipriote.⁵

CROAȚIA

Capitolul III (Menținerea ordinii și măsuri disciplinare, art.237-244) din [Regulamentul Parlamentului croat](#) conține prevederi specifice privind deciziile legate de conduită care se dispun de Președinte în ședințele plenare, în cazurile de indisciplină ale deputaților. Astfel, se stipulează că președintele de ședință poate aplica deputaților care perturbă ordinea următoarele măsuri disciplinare: **chemarea la ordine, chemarea la ordine și interzicerea dreptului de cuvânt și excluderea din sala de ședințe.**

Regulile privind ordinea internă aplicabile personalului din cadrul Serviciilor Parlamentului prevăd că Secretariatul Parlamentului are în componență o entitate separată – [Garda Parlamentului](#), care îndeplinește activitățile de protecție și securitate a persoanelor, bunurilor și instalațiilor utilizate în Parlamentul croat, precum și pentru persoanele care vizitează ori sunt invitate în clădirea Parlamentului⁶. De asemenea, atunci când un deputat este exclus dintr-o ședință de plen de către Președinte, acesta este obligat să părăsească imediat ședința, iar dacă nu face acest lucru, **președintele poate solicita Gărzii Parlamentare să îl evacueze din sala de ședințe.**

Articolul 238 din același Regulament prevede că, *în timpul dezbaterii, membrii Parlamentului nu trebuie: să vorbească despre o altă chestiune decât cea aflată în dezbateri, să vorbească fără aprobarea președintelui, să întrerupă sau să împiedice în alt mod discursul unui vorbitor, să solicite cuvântul pentru încălcarea Regulamentului însă ulterior să discute despre alte chestiuni pentru care nu au primit cuvântul, să insulte președintele sau alți deputați, să se abată de la regulile generale ale conduită în Parlament și să tulbure ordinea la ședințe în orice mod.*

DANEMARCA

Măsurile disciplinare aplicabile în cazul unei conduite necorespunzătoare a parlamentarilor sunt prevăzute la art.29 (Capitolul 11 – Dezbateri/Ordinea de zi) din [Regulamentul Parlamentului](#). Astfel, președintele de ședință are posibilitatea **de a chema la ordine pentru declarații nepotrivite, de a solicita întreruperea intervenției și de a refuza o nouă intervenție în cursul aceleiași ședințe.**

⁵ Răspunsul Ciprului la solicitarea [ECPRD nr. 4994 – Menținerea ordinii în Parlament](#)

⁶ <https://www.sabor.hr/en/rules-public-access-proceedings-croatian-parliament-and-its-working-bodies>

[Comisia pentru Regulament](#) poate decide excluderea de la ședințele Parlamentului, pe o perioadă de maximum 14 zile, a parlamentarului care a fost chemat la ordine. În perioada de excludere, parlamentarul în cauză nu poate participa nici la ședințele comisiei din care face parte. Aceste măsuri se aplică și parlamentarului care se face vinovat de încălcarea gravă a regulilor de păstrare a ordinii.

În cazul în care parlamentarul nu se supune instrucțiunilor președintelui, după ce acesta din urmă i-a solicitat întreruperea intervenției sau în cazul în care dezordinea generală continuă să se producă, președintele amână sau, dacă este necesar, încheie ședința. Potrivit art.30, sunt considerate drept manifestări de dezordine inclusiv expresiile de aprobare sau dezaprobare.

Nu există o Gardă parlamentară care să asigure securitatea și ordinea în incinta clădirii.

ESTONIA

În conformitate cu art.66 din [Regulamentul de procedură al Riigikogu](#), președintele de ședință asigură ordinea în sala de ședințe și, în temeiul art.72, ia măsurile necesare pentru a asigura disciplina. Cu toate acestea, nu există norme detaliate în actele menționate privind procedurile de evitare sau de sancționare a acțiunilor de perturbare a ședințelor plenare. Președintele de ședință poate folosi diferite mijloace (de obicei, **observația orală și oprirea microfonului vorbitorului**) pentru a se asigura că este menținută ordinea în cadrul ședinței (art.66 și art.72):

În cazul în care un raport, un comentariu sau o întrebare depășește timpul alocat, președintele ședinței poate solicita ca raportul, comentariul sau întrebarea să fie restrânse. În cazul în care persoana care prezintă un raport, un comentariu sau o întrebare se abate de la ordinea de zi, Președintele îi poate solicita revenirea la ordinea prestabilită. În cazul în care cererea președintelui este ignorată, acesta are dreptul să-i retragă cuvântul.

În cazul în care persoana care prezintă un raport, un comentariu sau o întrebare utilizează expresii nepotrivite, președintele ședinței trebuie să-i atragă atenția. În cazul în care admonestarea președintelui este ignorată, i se retrage cuvântul.

La 17 decembrie 2014, au fost aprobat, de Consiliul de administrație al Riigikogu și de liderii grupurilor parlamentare, documentul intitulat [Bune practici ale membrilor Riigikogu](#). Acesta nu are un caracter obligatoriu din punct de vedere juridic, ci reprezintă mai mult un ghid de conduită, fără a fi stabilite sancțiuni pentru încălcarea acestor reguli. Totuși, există consecințe în cazul unui comportament necorespunzător. În cazuri destul de rare, consecințele pot duce la o formă de decizie politică (**persoanei respective i se solicită să demisioneze din anumite funcții și poate fi exclusă din partid** etc.), întrucât comportamentul indezirabil are ca urmare, totodată, afectarea generală a reputației instituției.

Securitatea sediului Riigikogu (Castelul Toompea) este asigurată non-stop de Unitatea de securitate Riigikogu din cadrul Poliției Naționale. În plus, Departamentul de afaceri interne al Cancelariei Riigikogu este responsabil cu luarea măsurilor de securitate și cu asigurarea bunei funcționări a sistemelor de securitate (oferă asistență tehnică unității de securitate Riigikogu). Principalele atribuții ale Unității de securitate Riigikogu se referă la: asigurarea integrității spațiilor și conservarea bunurilor; regimul de acces; asigurarea ordinii în sala de ședințe și în galerii în timpul ședințelor Riigikogu, în conformitate cu Procedura de acces și securitate, Regulamentul de procedură și Legea privind regulamentul intern al Riigikogu.⁷

FINLANDA

Regulile de conduită și instrumentele pentru menținerea ordinii în sala de plen sunt stabilite în [Constituție](#) și în [Regulamentul](#) de procedură al Parlamentului.

Constituția:

Secțiunea 31 - Libertatea de exprimare și conduita reprezentanților

Fiecare reprezentant are dreptul de a vorbi liber în Parlament cu privire la toate aspectele avute în vedere și cu privire la modul în care sunt tratate.

Reprezentantul trebuie să-și desfășoare activitatea cu demnitate și decență, și să nu se comporte jignitor la adresa altei persoane. În cazul în care un reprezentant încalcă această regulă, Președintele îl poate avertiza sau îi poate interzice reprezentantului dreptul la cuvânt. Parlamentul poate avertiza un reprezentant pentru încălcarea în mod repetat a regulii expuse mai sus sau îl poate suspenda din Parlament pentru maximum două săptămâni.

Secțiunea 42 - Președintele Parlamentului supraveghează dezbaterile și se asigură că sunt respectate prevederile constituționale în cadrul dezbaterilor plenare.

Potrivit informațiilor furnizate de către Finlanda în cadrul solicitării ECPRD nr.5335/2023, grupurile parlamentare pot impune, de asemenea, sancțiuni propriilor membrii, aceștia putând fi avertizați, suspendați sau chiar eliminați din grupul parlamentar. Liderii de grup sau grupurile parlamentare iau decizii cu privire la proprii deputați.

Constituția este respectată în cadrul examinării chestiunilor în sesiune plenară.

Regulamentul de procedură:

Secțiunea 49 - Îndatoririle Președintelui în timpul ședințelor de plen

⁷ [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/679072/EPRS_BRI\(2021\)679072_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/679072/EPRS_BRI(2021)679072_EN.pdf)

Președintele Parlamentului prezidează sesiunea plenară și menține ordinea pe parcursul acesteia. De asemenea, face propuneri cu privire la luarea deciziilor și la procedura de vot.

Președintele Parlamentului va face propuneri numai în acord cu prevederile Constituției, Regulamentului de procedură al Parlamentului și deciziilor Parlamentului.

Președintele Parlamentului va avea grijă ca cei care au cuvântul să se limiteze la problema în cauză. Dacă un reprezentant divaghează de la problema de fond, președintele îl va îndemna să revină la fond. În cazul în care avertismentul va fi ignorat, președintele poate retrage cuvântul persoanei în cauză.

Departamentul de Securitate al Parlamentului este responsabil pentru dezvoltarea sistemului de securitate al Parlamentului și menținerea acestuia în parametrii corespunzători, în toate circumstanțele. În plus, se ocupă de activități de salvare și apărare civilă. Departamentul de Securitate este subordonat secretarului general al Parlamentului. Statutul său este reglementat de [Regulamentul](#) Cancelariei Parlamentului și [Legea](#) privind măsurile de securitate în cadrul Parlamentului 364/2008, ale cărei prevederi nu se aplică membrilor parlamentului.

FRANȚA

Potrivit art.70 din [Regulamentul Adunării Naționale](#), sunt supuși sancțiunilor disciplinare acei membri ai Adunării Naționale:

1. *care se manifestă zgomotos sau care provoacă agitație;*
2. *care lansează atacuri la persoană, care interpelează un alt deputat sau care adresează unuia sau mai multor colegi injurii, provocări sau amenințări;*
3. *care recurg la violență în ședință publică;*
4. *care se fac vinovați de insulte și provocări față de Adunarea Națională sau față de Președinte;*
5. *care se fac vinovați de insulte, provocări sau amenințări față de Președintele Republicii, prim-ministru, membrii guvernului și autoritățile prevăzute în Constituție;*
6. *care se fac vinovați de o agresiune în incinta Adunării Naționale;*
7. *care se face vinovați, în conformitate cu art.80-4, de încălcarea regulilor definite în Codul de etică.*

În art.71 al [Regulamentului Adunării Naționale](#) sunt prevăzute măsurile disciplinare aplicabile deputaților:

- **apelul la ordine**, dispus de Președinte;
- **apelul la ordine cu înscriere în procesul-verbal de ședință** redactat de Președinte sau de Biroul Permanent la cererea Președintelui sau la cererea scrisă a unui deputat care a fost afectat de unele afirmații jignitoare. Acesta

implică, conform art.73 din Regulament, diminuarea cu 25% a indemnizației de parlamentar, timp de o lună;

- **interdicția simplă** pronunțată de Adunare prin hotărâre fără dezbateri, la propunerea Biroului Permanent; conform art.73, alin.2 din Regulament, această sancțiune implică reținerea a 50% din indemnizația de parlamentar, timp de o lună;
- **cenzurarea cu excluderea temporară** pronunțată de Adunare prin hotărâre fără dezbateri, la propunerea Biroului Permanent; conform art.73, alin.3 din Regulament, se aplică reținerea timp de 2 luni a jumătate din indemnizația parlamentară și interdicția de a mai participa la lucrările ședințelor Adunării până la expirarea celei de a 15-a zile care urmează aplicării pedepsei. Dacă această sancțiune se aplică pentru a doua oară, excluderea de la plen se face pe o durată de până la 30 zile.

În art.77 alin.(2) din Regulament se menționează că, dacă un deputat întreprinde o acțiune menită a împiedica dezbateri și votarea și, după ce s-a dat la agresiuni contra unuia sau mai mulți colegi, și dacă a fost chemat la ordine de Președinte, acesta suspendă ședința de plen. Biroul Permanent este imediat convocat. Dacă Biroul propune Adunării excluderea temporară de la ședințe, durata reținerii a jumătate din indemnizația parlamentară prevăzută în art.73 se poate prelungi până la 6 luni.

În anul 2011, Biroul Permanent al Adunării Naționale a adoptat un Cod de etică⁸ aplicabil deputaților și a creat o funcție independentă, ofițerul de etică, responsabil cu asigurarea respectării Codului⁹. Acest Cod, adoptat de Biroul Adunării Naționale, este obligatoriu pentru toți deputații și se bazează pe următoarele principii: interesul general, independență, obiectivitate, responsabilitate, probitate și integritate¹⁰.

După cum se precizează în art.80-3-1 din Regulamentul Adunării Naționale, ofițerul de etică al Adunării Naționale poate fi contactat de orice deputat care dorește, pentru cazul său, să-l consulte cu privire la respectarea principiilor enunțate în Codul de etică. Solicitățile de consultare și opiniile emise sunt confidentiale și pot fi făcute publice numai de către deputatul în cauză.

Responsabilul de etică poate solicita unui deputat care încalcă regulile deontologice documentele necesare exercitării atribuțiilor care îi sunt încredințate prin Regulamentul Adunării Naționale.

În absența unui răspuns la o astfel de cerere de comunicare de documente, într-un termen stabilit, acesta îl informează pe Președintele Adunării Naționale. În lipsa transmiterii documentelor solicitate, ofițerul de etică va ține cont de această împrejurare în avizul sau hotărârea pe care o va redacta.

⁸<https://www.assemblee-nationale.fr/dyn/synthese/deputes-groupes-parlementaires/la-deontologie-parlementaire>

⁹ <https://www.assemblee-nationale.fr/dyn/transparence-et-deontologie>

¹⁰ <https://www2.assemblee-nationale.fr/qui/deontologie-a-l-assemblee-nationale>

Președintele Adunării Naționale are competențe în materia asigurării securității interne și externe (Ordonanța nr.58 -1100 din 17 noiembrie 1958 cu privire la funcționarea Adunării parlamentare¹¹). Articolul 13 alin.2 din Regulamentul Adunării Naționale stipulează: *“El este însărcinat să urmărească siguranța internă și externă a Adunării Naționale. Ca urmare, stabilește importanța forțelor militare pe care le consideră necesare; acestea sunt plasate sub ordinele sale.”* Președintele dispune de un comandament militar însărcinat, sub ordinele sale, de a supraveghea securitatea Palatului Bourbon și a celorlalte clădiri parlamentare. În timpul ședințelor publice, există personal însărcinat cu asigurarea logisticii pentru organizarea ședințelor publice, controlul accesului în sala de ședințe, securitatea internă.

De asemenea, în cadrul administrației Adunării Naționale funcționează și Direcția pentru administrare generală și securitate – care are competență privind accesul și menținerea ordinii publice în cadrul ședințelor dar numai pentru vizitatori. Aceștia sunt obligați să păstreze liniștea și să nu perturbe în niciun fel desfășurarea ședințelor de plen.¹² Orice încălcare a acestor reguli va fi sancționată cu **evacuarea imediată a vizitatorilor**. Potrivit art.431-1 din Codul penal, persoanele care nu respectă aceste reguli pot fi pasibile de sancțiuni penale.

GERMANIA

Bundesrat

Regulamentul Bundesrat prevede sancționarea unui anumit membru prin **chemarea la ordine** (art.22c), **refuzul de a acorda cuvântul în cadrul ședinței**, exprimată de președintele Bundesrat (art.22d) sau **excluderea din ședință** (art.22e); aceste măsuri nu conduc la o dezbatere/audiere a parlamentarului în cauză, în plen sau într-o comisie. În cazul în care un membru sancționat contestă validitatea unei măsuri de sancționare, se poate formula o obiecție scrisă, care este apoi introdusă pe ordinea de zi a ședinței următoare (art.22f). În cadrul acestei ședințe, plenul Bundesrat va vota dacă sancțiunea rămâne în vigoare/era pertinentă.

Art.22b - Președintele poate solicita vorbitorilor care fac divagații să se limiteze la subiectul aflat în dezbatere.

*Art.22c - (1) **Președintele poate să numească și să cheme la ordine** pe orice membru al Bundesrat care săvârșește o încălcare a ordinii sau nu respectă demnitatea Bundesrat. Acest lucru poate fi făcut și în ședința următoare. (2) **Chemarea la ordine sau motivul acesteia nu pot fi invocate de către vorbitorii următori.***

¹¹ <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000000705067>

¹² https://www2.assemblee-nationale.fr/informations-pratiques/assister-a-une-seance-publique#node_22396

Art.22d - (1) În cazul în care un membru al Bundesrat depășește timpul maxim de intervenție alocat, **președintele poate, după două avertismente, să îi ordone deputatului în cauză să întrerupă intervenția.**

(2) În cazul în care un membru al Bundesrat a fost invitat de trei ori să se limiteze la subiectul supus dezbaterii sau este chemat la ordine de trei ori în timpul unei intervenții, după ce a fost avertizat a doua oară - cu privire la consecințele unei a treia atenționări - de a se limita la subiectul supus dezbaterii sau ale unei a treia chemări la ordine, **președintele îi poate ordona deputatului în cauză să întrerupă intervenția.**

(3) În cazul unei încălcări grave a ordinii sau al nerespectării demnității Bundesrat, **președintele poate să îi ordone imediat unui deputat să își întrerupă intervenția.**

(4) Deputatului în cauză nu i se poate acorda permisiunea de a mai lua cuvântul pe aceeași temă în timpul restului dezbaterii.

(5) Observațiile făcute după ce unui deputat i s-a ordonat să înceteze să mai ia cuvântul nu se includ în stenograma ședinței.

Art.22e – (1) Președintele poate ordona unui membru al Bundesrat care a săvârșit o încălcare gravă a ordinii sau nu a respectat demnitatea Bundesrat **să părăsească sala de ședințe plenare pentru restul ședinței**, chiar dacă acesta nu a fost invitat să respecte subiectul în dezbateri sau nu a fost chemat la ordine. Aceleași dispoziții se aplică în cazul în care un deputat a fost invitat de trei ori să respecte subiectul în dezbateri sau a fost rechemat la ordine de trei ori în cursul aceleiași ședințe, după ce a fost avertizat a doua oară cu privire la consecințele unei a treia astfel de atenționări sau chemări la ordine. Înainte de suspendarea ședinței, Președintele anunță pentru câte ședințe va fi suspendat deputatul în cauză. **Un membru al Bundesrat poate fi suspendat pentru cel mult cinci sesiuni plenare.**

(2) Suspendarea unui deputat din ședință poate fi emisă retroactiv, cel târziu în ședința următoare celei în care a avut loc încălcarea gravă a ordinii sau nerespectarea demnității Bundesrat, cu condiția ca președintele să declare în mod explicit încălcarea ordinii sau nerespectarea demnității Bundesrat în timpul ședinței în cauză și să își rezerve dreptul de a emite o suspendare la un moment ulterior. Faptul că s-a făcut deja un apel la ordine nu exclude posibilitatea ca o suspendare de la ședințe să fie emisă retroactiv. Alineatul (1) tezele 3 și 4 se aplică mutatis mutandis.

(3) **Deputatul în cauză părăsește imediat sala de plen. În cazul în care deputatul refuză să se supună ordinului, președintele suspendă ședința. În consecință, deputatul în cauză este exclus automat de la următoarele trei ședințe. Președintele anunță acest lucru la reluarea ședinței.**

(4) **De asemenea, deputatul în cauză este exclus de la reuniunile Camerei pentru afaceri europene și de la reuniunile comisiilor pe durata suspendării.**

Art.22f - În termen de trei zile lucrătoare, membrul Bundesrat în cauză poate depune în scris la Președinte o contestație motivată (...). Contestația nu are efect suspensiv. Aceasta se înscrie pe ordinea de zi a următoarei ședințe. Bundesrat decide cu privire la aceasta cu majoritatea voturilor membrilor săi, fără dezbateri.

Art.22g - În cazul în care apar tulburări în Bundesrat, președintele poate suspenda ședința. În cazul în care președintele de ședință nu se poate face auzit, acesta părăsește scaunul prezidiului. Acest lucru are ca efect suspendarea sesiunii timp de o jumătate de oră.

În ceea ce privește vizitatorii galeriilor și alți participanți la reuniuni (respectiv reprezentanții landurilor, care nu sunt membri Bundesrat), se aplică prevederile art.22:

Art.22 - Autoritatea disciplinară a președintelui

(1) Participanții la reuniuni care nu sunt membri Bundesrat, precum și vizitatorii, sunt supuși autorității disciplinare a președintelui.

*(2) Orice persoană aflată în tribună care își exprimă aprobarea sau dezaprobarea ori care încalcă ordinea sau demnitatea Bundesrat **poate fi îndepărtată imediat prin ordin al președintelui**. În caz de nesocotire a ordinelor, președintele poate dispune **evacuarea galeriei**.*

Articolul 4 din Regulamentul intern al Bundesrat ([Hausordnung für das Sekretariat des Bundesrats](#)-HSB), care constituie un appendice la Regulamentul de procedură, prevede în mod clar că participanții la ședința plenară trebuie să se abțină de la orice manifestare de natură să interfereze cu lucrările Bundesrat și ale organelor sale. În clădirea Bundesrat, nu este permis să se afișeze/distribuie materiale informative (cu excepția cazului în care există aprobare), să se desfășoare bannere, să se organizeze colecte, să se vândă/ofere bunuri (fără aprobare), să se aducă animale. În timpul ședințelor Consiliului Federal, în galeriile din sala de ședințe plenare sunt interzise aplauzele și manifestările de nemulțumire, huiduielile, încălcările ordinii sau ale decenței, precum și acțiunile de natură să perturbe desfășurarea ședințelor.

Încălcarea regulilor prevăzute în [HSB](#) poate fi sancționată cu **amendă**, în conformitate cu [art.106b din Codul penal](#) (perturbarea activității unui organ legislativ), sau în conformitate cu [art.112 din Legea privind contravențiile administrative](#) (încălcarea regulilor interne ale unui organ legislativ).

Atribuții în menținerea ordinii au angajații din serviciul acces și pază, angajații serviciilor de vizitare și administrativ desemnați în acest scop și ofițerii de securitate. În zilele în care au loc ședințele Bundesrat sau ale comisiilor sale, atribuțiile de menținere a ordinii revin tuturor angajaților parlamentari sau ai comisiilor, precum și serviciului administrativ (art.5). **În cazul în care există un pericol iminent, toți angajații Secretariatului Bundesrat au dreptul să îndeplinească atribuțiile personalului de securitate.**

Potrivit art.6, personalul de securitate este îndreptăţit şi obligat să ia măsuri împotriva încălcării regulilor Hausordnung. În îndeplinirea atribuţiilor, personalul de securitate este autorizat **să interzică posibilităţilor perturbatori accesul în zona Bundesrat (clădiri, părţi de clădiri şi terenuri - conform art.1, inclusiv biblioteca şi arhiva) şi să evacueze persoane din această zonă, precum şi să legitimeze aceste persoane.**

Bundestag

Preşedintele Bundestag-ului are mai multe posibilităţi de a menţine ordinea în sala de plen şi în sediile Bundestag-ului, conform prevederilor [Regulamentului Bundestag](#):

Articolul 27

(1) Membrii Bundestagului pot lua cuvântul numai în cazul în care le este acordată permisiunea în acest sens de către Preşedinte. În cazul în care Preşedintele însuşi doreşte să participe la dezbateri în calitate de vorbitor, trebuie să renunţe la locul din prezidiu. Membrii Bundestagului care doresc să vorbească despre acest subiect în dezbateri trebuie, de regulă, să informeze secretarul care ţine lista vorbitorilor. Solicităările de intervenţii pe procedură dau declaraţii se pot face printr-o solicitare verbală.

(2) Membrii Bundestagului vor răspunde la întrebări vorbitorului şi pentru a face comentarii intermediare în cadrul dezbaterii asupra unui punct în discuţie, prin intermediul microfoanelor din sală. Întrebările şi observaţiile intermediare, care trebuie să fie scurte şi precise, pot fi adresate numai dacă vorbitorul le permite ca răspuns la o întrebare corespunzătoare din partea Preşedintelui. În urma unei contribuţii la o dezbateri, preşedintele poate acorda cuvântul pentru o declaraţie intermediară de maximum trei minute; vorbitorul poate răspunde la aceasta din nou.

Articolul 35

*(3) În cazul în care un membru al Bundestag-ului depăşeşte timpul alocat, **Preşedintele va întrerupe discursul, după o singură avertizare directă a acestuia.***

Articolul 36

*(1) **Preşedintele poate atenţiona vorbitorii care deviază de la temă să păstreze subiectul în discuţie. Preşedintele poate numi şi chema la ordine membrii Bundestag-ului care comit o încălcare a ordinii sau nu respectă demnitatea Bundestag-ului. Chemarea la ordine şi motivul acesteia nu pot fi invocate de vorbitorii ulteriori.***

(2) În cazul în care, în timpul discursului său, un vorbitor este atenţionat de trei ori pentru menţinerea subiectului în discuţie, sau este atenţionat să păstreze liniştea în trei rânduri după ce a doua oară a fost avertizat cu privire la consecinţele unui al treilea avertisment, pentru a menţine subiectul aflat în dezbateri sau al unui al treilea

apel la ordine, **președintele îl va întrerupe și nu-i va acorda dreptul de a vorbi ulterior pe același subiect.**

Articolul 37

În cazul unei încălcări serioase a ordinii sau incapacitatea de a respecta demnitatea Bundestag-ului, Președintele poate impune o **amendă de 1000 EUR**, chiar dacă nu a fost aplicată anterior chemarea la ordine. **Repetarea va duce la o creștere a amenzii la 2000 EUR.** Articolul 38, alineatul (2), se aplică mutatis mutandis.

Articolul 38

(1) Din cauza unei încălcări grave a ordinii sau a demnității Bundestagului, **Președintele poate evacua un membru din sală pe durata ședinței**, chiar și fără a fi aplicată o chemare la ordine sau o sancționare cu amendă. Până la sfârșitul ședinței, Președintele trebuie să anunțe numărul de ședințe de la care va fi exclus. **Un membru al Bundestagului poate fi exclus din sesiune până la 30 zile.**

(2) Excluderea de la o ședință poate fi emisă și retroactiv, cel târziu în ședința care urmează săvârșirii încălcării grave a ordinii sau a demnității Bundestagului, dacă Președintele constată în mod expres o încălcare a ordinii sau demnității Bundestag-ului în timpul ședinței și ulterior decide să facă acest lucru. (...) O chemare la ordine deja aplicată nu înlătură sancțiunea excluderii ulterioare de la ședințe.

(3) Membrul în cauză trebuie să părăsească imediat sala de ședințe. În cazul în care refuză să se supună ordinului, Președintele va avertiza că acest comportament va avea ca rezultat o prelungire a suspendării.

(4) Membrul în cauză este, de asemenea, exclus de la ședințele comisiilor pe durata suspendării sale.

(5) În cazul în care membrul în cauză încearcă în mod ilegal să ia parte la ședințele Bundestag-ului sau a ședințelor comisiilor din care face parte, a doua teză de la alineatul (3) se aplică mutatis mutandis.

(6) Membrul în cauză nu este considerat a fi în concediu. Membrul nu se poate înscrie în registrul de prezență.

Membrul afectat al Bundestagului poate depune o obiecție, scrisă și motivată, la sancțiunea/sancțiunile aplicate de Președinte (art.36-38), până la data următoarei ședinței plene. Obiecția trebuie înscrisă pe ordinea de zi a acestei ședințe, în care plenul va decide fără dezbateri; obiecția nu are efect suspensiv (art.39).

În cazul în care în Bundestag apar tulburări care pun în pericol desfășurarea lucrărilor, **președintele poate întrerupe sau suspenda ședința** pentru o anumită perioadă de timp. În cazul în care nu se poate face auzit, acesta părăsește fotoliul din prezidiu, iar ședința este astfel întreruptă. Președintele va convoca o ședință pentru reluarea lucrărilor (art.40).

În plus, toți participanții la ședință care nu sunt membri ai Bundestagului, precum și auditorii, sunt supuși autorității disciplinare a Președintelui. O persoană care, prin aplauze, își exprimă aprobarea sau dezaprobarea în tribune sau încalcă ordinea și decența **poate fi evacuată de îndată** prin ordin al Președintelui; totodată, acesta poate dispune **evacuarea integrală a tribunelor** din cauza persoanelor turbulente(art.41).

Politia Bundestag este subordonată președintelui Bundestag-ului, în conformitate cu *art.40 din Legea fundamentală*: Președintele dispune de atribuțiile de proprietate și de poliție în incinta Bundestagului. Nicio percheziție și niciun sechestru nu se pot desfășura în sediul Bundestag-ului fără acordul Președintelui. *Politia Bundestag sprijină Președintele în îndatoririle sale oficiale și deține toate competențele poliției publice, însă cu aplicare doar în spațiile deținute de Bundestag.*

În art.4 (Conduita în clădiri) din Regulamentul intern al Bundestag (*Hausordnung des Deutschen Bundestages*-HDB) sunt prevăzute următoarele:

(1) Pacea și ordinea trebuie menținute în clădirile Bundestagului german. Vizitatorii trebuie să respecte demnitatea Bundestagului și să arate considerație față de activitatea instituției. În mod special, trebuie evitate orice acțiuni care ar putea perturba activitățile Bundestagului german, ale comisiilor, organelor și structurilor acestuia.

(2) Nu este permisă desfășurarea de bannere ori afișarea sau distribuirea de materiale informative, cu excepția cazului în care este permisă distribuirea. Atașarea de anunțuri, în special de pancarte, afișe, semne și autocolante pe uși, pereți sau ferestre din clădirile cu acces general ale Bundestagului german, precum și pe ferestrele și fațadele acestor clădiri care sunt vizibile din exterior sunt, fără excepție, interzise. Dreptul grupurilor parlamentare constituite în Bundestagul german de a desfășura activități de relații publice rămâne neafectat atâta timp cât acestea nu sunt atașate direct de structura clădirii, de exemplu pe uși, pereți sau ferestre.

(3) În clădirile Bundestagului german sunt interzise publicitatea sau distribuirea de bunuri, comenzile colective și organizarea de colecte. Acest lucru nu se aplică distribuției de bunuri în spațiile închiriate, de la automate a căror instalare a fost aprobată sau distribuției comandate de autoritățile responsabile cu ocazia conferințelor internaționale.

În art.7 se precizează că membrii personalului responsabil îndeplinesc sarcinile organizatorice și de securitate necesare pentru protecția activității parlamentare, iar instrucțiunile acestora trebuie să fie respectate. Astfel, **orice persoană care încalcă dispozițiile Hausordnung poate fi expulzată din clădirile Bundestagului**. Totodată, **Președintele poate impune o interdicție de acces în spațiile Bundestag**.

În ceea ce privește sancționarea cu amendă a încălcării regulilor prevăzute în HDB acestea sunt prevăzute de *art.106b din Codul penal* (perturbarea activității unui organ legislativ), *art.112 din Legea privind contravențiile administrative* (încălcarea

regulilor interne ale unui organ legislativ). În plus, art.44e din [Legea privind statutul juridic al membrilor Bundestag](#) dispune următoarele:

1. *Președintele poate aplica o amendă de 1000 EUR unui membru al Bundestagului pentru încălcarea ordinii sau demnității Bundestagului, în timpul ședințelor acestuia. În caz de recidivă, amenda se majorează la 2000 EUR. În cazul unei încălcări grave a ordinii sau a demnității Bundestagului, deputatul poate fi exclus din sală pe durata ședinței și poate fi exclus de la ședințele Bundestagului și ale comisiilor acestuia pe o perioadă de până la 30 de zile de ședință.*
2. *Președintele poate aplica o amendă de 1000 EUR unui membru al Bundestagului pentru încălcarea Regulamentului de procedură. În caz de recidivă, amenda se majorează la 2000 EUR; de regulă, se consideră că există recidivă dacă, în termen de șase luni, deputatul în cauză a mai primit o amendă pentru o încălcare a Regulamentului.*
3. *Curtea Constituțională Federală este instanța competentă pentru litigiile privind măsurile și deciziile adoptate în temeiul alineatelor (1) și (2)."*

GRECIA

Regulamentul Parlamentului:

Articolul 77 - Măsuri disciplinare

1. *Deputații sunt obligați să respecte prevederile regulamentului și să respecte indicațiile Președintelui.*

2. *Deputații care consideră că un coleg încalcă regulamentul se adresează direct președintelui, ca urmare a prevederilor art. 67(3).*

3. *Președintele adoptă măsuri disciplinare împotriva oricărui parlamentar care încalcă regulamentul sau se comportă într-un mod inadecvat la ședințele și dezbaterile Parlamentului.*

4. *Un comportament turbulent este definit după cum urmează:*

- a) *obstrucționarea progresului obișnuit al ședințelor sau dezbaterilor prin producerea de zgomot și dezordine în orice fel;*
- b) *respingerea sau întreruperea vorbitorilor fără consimțământul acestora sau fără acordul Președintelui;*
- c) *intervenția fără o autorizație prealabilă din partea Președintelui;*
- d) *comportament turbulent prin acte sau fapte;*
- e) *lipsa de respect față de Prezidiu, față de importanța activității parlamentare și față de misiunea Parlamentului;*
- f) *nerespectarea instrucțiunilor Președintelui;*
- g) *utilizarea unui limbaj ofensator împotriva onoarei și integrității Președintelui Republicii, a membrilor Parlamentului, a Prezidiului și a membrilor Guvernului;*

h) manifestarea disprețului față de Constituție și instituțiile sistemului politic prin cuvinte sau fapte.

5. Măsurile disciplinare care se iau împotriva parlamentarilor pentru comportament turbulent sunt următoarele:

- a) apelul repetat la ordine;**
- b) privarea dreptului de a vorbi;**
- c) cenzură pentru comportamentul necorespunzător;**
- d) excluderea temporară de la ședințe.**

6. Fără a aduce atingere articolului 81(3) măsurile disciplinare sunt puse în aplicare în aceeași ședință în care are loc acest comportament neacceptat sau turbulent.

Articolul 78 - Atenționarea de la tribună

1. Președintele avertizează, înainte de a rechema la ordine parlamentarul care a afișat un comportament neacceptat sau turbulent (un astfel de comportament este specificat în paragraful 4 al articolului 77).

2. Rechemarea la ordine nu este aplicată dacă deputatul retractează cuvintele sale sau își exprimă regretele și oferă explicații satisfăcătoare cu privire la comportamentul ei / lui.

3. Dacă, după rechemarea la ordine, redresarea parlamentarului devine satisfăcătoare, Președintele solicită eliminarea din procesul-verbal a tuturor detaliilor de comportament dezordonat, de rechemare la ordine și conținutul discuției relative.

Articolul 79 - Refuzul acordării dreptului la cuvânt

1. În cazul în care deputatul care a fost rechemat la ordine continuă cu comportamentul său necorespunzător, Președintele îi poate refuza dreptul deputatului de a lua cuvântul, până la sfârșitul dezbaterii cu privire la problema specifică în care a avut loc un astfel de comportament. În circumstanțe excepționale, Parlamentul îi refuză deputatului dreptul de a vorbi, până la sfârșitul ședinței.

2. Înainte de a refuza discursul unui deputat Președintele se ridică de pe scaunul lui / ei și îi ordonă demnitarului să înceteze cu comportamentul inadecvat. În caz de nerespectare, Președintele anunță pedeapsa.

Articolul 80 - Cenzura pentru un comportament nepotrivit

1. În cazuri grave, în mod excepțional Președintele în loc să exercite orice măsuri disciplinare poate depune o moțiune de cenzură împotriva unui parlamentar care are un comportament necorespunzător, așa cum se specifică la punctul 4 al articolului 77.

2. În urma moțiunii inițiate de Președinte, parlamentarul are maxim cinci minute la dispoziție pentru a furniza explicații referitoare la comportamentul său. Dacă Președintele menține moțiunea, Parlamentul votează prin ridicarea în picioare sau a unei mâini și fără dezbateri.

3. *Acceptarea rezultatelor de mai sus rezultă în reducerea cu o pătrime (1/4) din remunerația lunară a deputatului care a acționat într-un mod dezordonat.*

Articolul 81 - Excluderea temporară de la ședințe

1. *O excludere temporară de la ședințe se aplică deputatului care:*

- a. insistă în comportamentul său turbulent, indiferent de moțiunea Parlamentului împotriva acestuia;*
- b. impune sau încearcă să impună prin violență sau prin amenințare cu violența o acțiune sau o omisiune de acțiune care ține de misiunea de deputat sau de Parlament;*
- c. obstrucționează cu intenție și în orice alt mod desfășurarea unui vot liber și neîngrădit.*

2. *Imediat după săvârșirea actelor paragrafului de mai sus, Președintele poate ordona înlăturarea deputatului sau poate solicita explicațiile necesare. Atunci când acestea nu sunt oferite, Președintele ordonă înlăturarea deputatului.*

3. *Parlamentul, la propunerea Președintelui sau la propunerea a douăzecea parte (1/20) din numărul total al membrilor săi, poate prelungi înlăturarea deputatului pentru o perioadă de cel mult 15 zile. Decizia relevantă este luată prin ridicarea mâinii, în urma unei audieri de către un parlamentar care susține propunerea, un parlamentar care este împotriva ei și a parlamentarului în cauză. Fiecare poate vorbi maxim zece (10) minute.*

4. *Excluderea unui deputat din ședințele Parlamentului are drept consecință ipso jure:*

- a. retragerea dreptului de exprimare în ședințele Plenului, a Biroului Permanent și a comisiilor și,*
- b. reducerea cu jumătate (1/2) din remunerația lunară.*

5. *Deputatul împotriva căruia a fost stabilită o excludere disciplinară are dreptul de a participa la apel nominal și la scrutinul de vot. După ce a avut loc votul, parlamentarul părăsește sala de ședință.*

6. *Președintele parlamentului, prin utilizarea tuturor mijloacelor disponibile dă ordinele necesare pentru executarea deciziilor menționate la punctele 2 și 3.*

Articolul 82 - Punerea în aplicare a dispozițiilor mutatis mutandis de către comisii

1. *Dispozițiile articolelor 77 și 81 așa cum au fost modificate sau adăugate în următoarele clauze sunt puse în aplicare mutatis mutandis în ședințele comisiilor Parlamentului.*

2. *Dispozițiile articolelor 67, 68, 93, 99, 100 și 106 se aplică mutatis mutandis la ședințele comisiilor permanente atunci când acestea din urmă își exercită activitatea legislativă în temeiul articolului 72 alineatul (2) din Constituție. În acest caz, procentele specificate la articolele 67, 93, 99 și 106 sunt stabilite la 1/10 din numărul total al*

membrilor comisiei. Președinții adjuncți ai grupurilor parlamentare care nu sunt membri ai comisiei pot fi prezenți și pot lua cuvântul, dar fără drept de vot (sub rezerva articolului 97).

3. Excluderea unui deputat din ședințele comisiei implică privarea de la dreptul său de a participa la aceste ședințe.

4. Un parlamentar, care a fost exclus din ședințele comisiilor Parlamentului are dreptul de a participa la procedurile de vot. După procesul de votare deputatul părăsește camera de ședință.

Articolul 8 din [Codul de etică parlamentară](#) (decizia plenară în O.J. 67A ' / 18.4.2016), prevede specificațiile analitice a măsurilor disciplinare, disponibile numai în limba greacă.

1. În cazul în care, în urma prezentării recomandării Comisiei parlamentare permanente speciale de etică și într-un termen stabilit de președintele Parlamentului, care nu poate depăși treizeci (30) de zile, deputatul nu se conformează recomandării menționate mai sus, pot fi impuse măsuri disciplinare, la recomandarea Comisiei permanente speciale pentru etică parlamentară adresată președintelui Camerei și, după caz, la decizia președintelui Camerei sau la propunerea acestuia către plenul Camerei sau către Comisia de suspendare a Camerei și la decizia plenului Camerei sau a Comisiei de suspendare a Camerei, următoarele măsuri disciplinare:

a) în cazul unui comportament care încalcă principiile generale prevăzute la articolul 2 din prezentul cod, o rechemare la ordine, în conformitate cu articolul 78 din Regulamentul de procedură al Parlamentului, și, în cazuri deosebit de grave, o cenzură pentru comportament antiparlamentar, în conformitate cu articolul 80 din Regulamentul de procedură al Parlamentului.

b) în cazul unei încălcări a dispozițiilor privind conflictul de interese, excluderea temporară a deputatului din Parlament pentru o perioadă de până la cincisprezece (15) zile de la ședințele Parlamentului sau excluderea din ședințele unei comisii specifice în care se discută o chestiune legată de conflictul de interese supus examinării, și, în mod cumulativ sau alternativ, o penalizare cu jumătate (1/2) din indemnizația sa lunară, în conformitate cu articolul 81 alineatele (4), (5) și (6) din Regulamentul de procedură al Parlamentului, mutatis mutandis.

c) în caz de încălcare a dispozițiilor privind acceptarea de cadouri sau de beneficii sau avantaje, se aplică o penalizare de până la jumătate (1/2) din indemnizația lunară a deputatului în Parlament și obligația de a oferi beneficiul în scopuri caritabile, la recomandarea Comisiei permanente speciale de etică. Sancțiunea se repetă la intervale lunare până când deputatul se conformează deciziei Adunării plenare sau a Comisiei parlamentare de disciplină.

(d) În cazul încălcării dispoziției privind utilizarea informațiilor confidențiale se aplică o penalizare, prin decizia Sesiunii plenare a Parlamentului, de până la jumătate (1/2) din indemnizația lunară a deputatului în Parlament.

2. În toate cazurile, înainte de aplicarea sancțiunii disciplinare, deputatul este convocat în fața președintelui Camerei, a plenului Camerei sau a Comisiei disciplinare a Parlamentului, pentru a-și dezvolta punctul de vedere în douăzeci de minute. Măsurile disciplinare impuse se anunță în fața Adunării plenare a Parlamentului și, în cazul unor măsuri severe, pot fi publicate pe site-ul Parlamentului.

Președintele Camerei deține controlul securității din interiorul clădirilor parlamentare, existând o a doua secțiune detașată a Poliției Naționale, cu scopul de a susține funcțiile pentru securitatea Parlamentului. Președintele departamentului de poliție și securitate a Parlamentului (ofițer de securitate) este un ofițer al Poliției Naționale, care raportează direct Secretarului general și Președintelui Camerei. Se aplică Regulamentul parlamentului și legislația generală privind securitatea națională.

ITALIA

Conform prevederilor art. 58 din [Regulamentul Camerei Deputaților](#), atunci când un deputat este acuzat că în timpul unei dezbateri a avut un comportament care a provocat daune onoarei sale sau a parlamentarilor / Parlamentului, Președintele Camerei Deputaților poate solicita numirea unui Comitet pentru a evalua fapta respectivă. Acesta are un termen limită pentru a-și prezenta concluziile.

Art.59 - În cazul în care un deputat folosește un limbaj trivial sau perturbă prin comportamentul său activitatea Camerei, Președintele îl poate chema la ordine.

*Art. 60 - După două chemări la ordine, în aceeași zi, sau în cazuri foarte grave, Președintele Camerei Deputaților poate ordona ca **un deputat să fie exclus din Cameră pentru restul ședinței**, în cazul în care acesta a insultat unul sau mai mulți colegi sau membri ai Guvernului. În cazul în care deputatul refuză să se conformeze ordinului președintelui de a părăsi camera, acesta poate decide suspendarea ședinței, până la luarea măsurilor necesare.*

Președintele Camerei poate, de asemenea, să propună Biroului Permanent cu privire la **suspendarea dreptului de participare la ședințe** pe o anumită perioadă ce poate varia de la două la cincisprezece zile, în cazul în care un deputat incită la violență, provoacă tulburări, utilizează un limbaj amenințător sau atacă fizic un coleg sau un membru al Guvernului, sau folosește un limbaj insultător împotriva instituțiilor sau a șefului statului. Deciziile luate de către Biroul Permanent sunt comunicate plenului. În cazul în care deputatul în cauză, ulterior, încearcă să reintre în Cameră înainte de sfârșitul perioadei de excludere, durata suspendării este dublată.

Conform art. 61, atunci când apar perturbări în Camera și ordinele Președintelui de ședință nu sunt luate în seamă, acesta poate părăsi scaunul iar ședința se consideră suspendată. În cazul în care perturbarea continuă, acesta poate să suspende ședința pentru o anumită perioadă de timp.

Art. 62 - Competențele necesare pentru păstrarea ordinii le deține Președintele sau persoana care este însărcinată cu aceste atribuții, care poate da instrucțiuni corespunzătoare ofițerilor de securitate.

Personalul de aplicare a legii, inclusiv poliția, nu poate intra în sala de plen sau a comisiilor, cu excepția cazului în care există un ordin al președintelui și numai după ce ședința a fost suspendată sau închisă. Aceste structuri de ordine nu pot intra în spațiile în care sunt amplasate organismele parlamentare mixte, cu excepția cazului când există un ordin, sau sub rezerva, autorizării de către Președintele Camerei, de comun acord cu Președintele Senatului.

LETONIA

În conformitate cu prevederile articolului 149 punctul (1) al [Regulamentului Saeima](#), [Comisia pentru validarea/ încetarea mandatelor, etică și sesizări](#) (Comisia) reprezintă o comisie permanentă a Saeima.

Potrivit articolului 179, para. (3) al Regulamentului Saeima, Comisia demarează și procedura examinării încălcării [Codului de etică](#) al membrilor Saeima în termen de cel mult o săptămână de la primirea sesizării scrise din partea unui deputat, mai multor deputați sau unui grup parlamentar; în cadrul sesizării se prezintă cazul, modul în care a avut loc încălcarea Codului de etică, se prezintă dovezile (dacă există), precum și alte fapte relevante. Comisia examinează cazul în cadrul unei reuniuni publice în termen de cel mult două săptămâni de la depunerea sesizării. Comisia poate decide, cu o majoritate de două treimi, să organizeze o ședință închisă.

După constatarea unei încălcări a Codului de etică de către un membru al Saeima, Comisia poate impune următoarele sancțiuni:

1. **avertisment verbal, consemnat în cadrul unui procesverbal al Comisiei;**
2. **avertisment scris;**
3. **avertisment scris, prezentat în cadrul ședinței de plen și publicat ulterior în publicația oficială "Latvijas Vēstnesis" (echivalentul Monitorului Oficial);**
4. **retragerea dreptului la cuvânt în ședința de plen;**
5. **excluderea membrului care a încălcat Codul de etică al Saeima, de la una până la șase ședințe de plen.**

LITUANIA

Potrivit prevederilor articolului 77 al [Regulamentului](#) Seimas-ului, precum și articolului 6, para.1 al [Codului de conduită al politicienilor cu funcție de demnitate publică](#) (aleși sau numiți), în Seimas se înființează o Comisie permanentă pentru etică și proceduri, constituită din 11 membri ai Seimas-ului (5 membri desemnați din partea majorității și 6 membri care aparțin minorității), în conformitate cu principiul reprezentării proporționale a grupurilor politice.

Seimas-ul aprobă alegerea unui președinte și a unui vicepreședinte al Comisiei pentru etică și proceduri din rândul membrilor acestei Comisii. Președintele Comisiei poate fi ales din rândul reprezentanților minorității, iar vicepreședintele din rândul reprezentanților majorității parlamentare. Deciziile Comisiei se iau cu majoritate simplă a membrilor Comisiei care sunt prezenți la ședință.

În cazul în care votul membrilor Comisiei are ca rezultat o egalitate, președintele Comisie are votul decisiv. Comisia supraveghează respectarea Regulamentului Seimas-ului și a altor acte juridice care reglementează activităților membrilor Seimas, examinează, la propunerea Președintelui Seimas, vicepreședinților, președinților de comisii și comisiilor, altor membri ai Seimas-ului sau din proprie inițiativă încălcările actelor juridice sau ale eticii. Comisiei permanente pentru etică și proceduri îi revine sarcina examinării/analizării conflictelor apărute între membrii Seimas-ului.

Potrivit prevederilor articolului 20 din Regulament,

- 1. în cazul în care în timpul unei ședințe, un membru al Seimas începe să se certe cu alți membri ai parlamentului sau alți participanți la ședință sau nu pune în practică recomandarea Comisiei pentru etică și proceduri în ceea ce privește evitarea conflictului de interese, deputatul **poate fi chemat la ordine** de către președintele de ședință;*
- 2. în cazul în care parlamentarul în cauză nu ține cont de avertismentul președintelui de ședință, **avertizarea poate fi consemnată în procesul-verbal al ședinței**; avertismentele acordate pentru o amenințare publică a colegilor, pentru o insultă adresată unui membru al Seimas, pentru vot lipsit de onestitate sau pentru refuzul de a pune în aplicare recomandarea Comisiei pentru etică și proceduri în ceea ce privește evitarea conflictului de interese se consemnează imediat în procesul-verbal;*
- 3. avertizarea care se consemnează în procesul-verbal al ședinței se supune votului plenului, cu majoritate simplă, la recomandarea Președintelui Seimas, președintelui de ședință sau a Comisiei pentru etică și proceduri, fără dezbateri;*

4. *membrul Seimas-ului care primește un astfel de avertisment, are dreptul de a explica plenului poziția sa pentru maximum 3 minute înainte de vot.*

Conform prevederilor art. 21, punctul (1), **Seimas poate exclude temporar un membru al parlamentului până la sfârșitul ședinței din ziua respectivă**, în cazul în care acesta:

- 1) continuă, după ce a fost chemat la ordine, să întrerupă activitatea Seimas-ului sau nu pune în practică recomandările Comisiei pentru etică și proceduri privind evitarea conflictului de interese;
- 2) în timpul unei ședințe utilizează constrângeri de orice tip;
- 3) insultă în mod public sau îi amenință pe Președintele Republicii, Parlamentului, membrii Seimas, pe primul-ministru sau pe membrii Guvernului;
- 4) dezonorează numele unui membru al Seimas prin acțiunile sale.
- 5) Deciziile privind excluderea unui membru al Seimului din plen se adoptă fără dezbateri, cu majoritatea simplă a membrilor Seimas-ului care participă la vot, la recomandarea președintelui ședinței sau a Comisiei pentru etică și proceduri.
- 6) În cazul în care un membru al Seimas, care a fost eliminat temporar dintr-o ședință refuză să țină seama de cererea președintelui ședinței de a părăsi plenul, ședința se întrerupe temporar și agenții de securitate vor escorta membrul în cauză din sala de plen.

Membrul Seimas care este eliminat din ședință nu este remunerat pe perioada eliminării.

LUXEMBURG

Prevederile referitoare la disciplina deputaților sunt stabilite în [Regulamentul Camerei Deputaților](#) (denumit în continuare Regulamentul), la Titlul I – Despre organizarea și funcționarea Camerei, Capitolul 9. Despre disciplină.

În afară de regulamentul anterior menționat, nu există un alt cod de conduită referitor la comportamentul deputaților în general, ci doar unul referitor la interesele financiare și la conflictele de interese, cod care face parte din anexele regulamentului anterior menționat (respectiv Anexa 1).

Regulamentul prevede că Președintele Camerei este responsabil cu menținerea ordinii în cadrul reuniunilor parlamentare (art. 12), iar în cazul în care acesta nu participă la ședințe, este înlocuit de unul dintre vicepreședinți care îi preia responsabilitățile.

În timpul luărilor de cuvânt în cadrul ședințelor Camerei Deputaților sunt interzise acuzațiile cu rea intenție, atacurile personale, manifestările și întreruperile care perturbă ordinea (art. 37). Art. 52 din Regulament descrie **măsurile imediat**

aplicabile oricărui deputat care tulbură buna desfășurare a ședințelor, acestea fiind, în principal, chemarea la ordine și consemnarea acestui fapt în procesul-verbal al ședinței.

Art. 52

(1) Președintele **cheamă la ordine** orice deputat care perturbă buna desfășurare a ședinței.

(2) În caz de recidivă, președintele îl cheamă la ordine a doua oară pe deputat și, dacă este cazul, ținând seama de gravitatea abaterii, consemnează acest fapt în procesul-verbal al ședinței.

(3) În cazul în care abaterea continuă sau dacă este repetată, președintele poate **interzice deputatului în cauză să ia cuvântul pentru restul ședinței**.

(4) În cazul în care se produce o tulburare care pune în pericol continuarea dezbaterii, președintele poate, pentru a restabili ordinea, să **suspende ședința** pentru o perioadă determinată sau de tot. Este la latitudinea sa să decidă dacă va relua ședința.

(5) Președintele poate dispune **ștergerea din procesul-verbal și din arhivele video a intervenției unui deputat** căruia i s-a reamintit în mod expres că nu are dreptul de a lua cuvântul sau care își continuă discursul peste timpul care i-a fost alocat. Decizia intră în vigoare imediat. Cu toate acestea, decizia este supusă confirmării de către Conferința președinților¹³ în termen de cel mult opt zile de la data luării sale sau, în cazul în care Conferința președinților nu se întrunește în această perioadă, la următoarea reuniune a Conferinței președinților.

(6) Competențele prevăzute la alineatele (1)-(6) sunt conferite deputatului care îl înlocuiește pe președinte în cadrul unei ședințe. De asemenea, acestea sunt conferite președinților organelor, comisiilor și delegațiilor Camerei, în conformitate cu dispozițiile prezentului regulament, în cadrul reuniunilor organelor, comisiilor sau delegațiilor.

(7) Dacă este cazul, având în vedere gravitatea abaterii, președintele Camerei, președintele de ședință sau președintele unui organism, al unei comisii sau al unei delegații poate înainta Conferinței președinților o cerere de punere în aplicare a articolelor 53-57, în termen de cel mult opt zile de la comiterea abaterii grave.

¹³ Conferința Președinților este compusă din Președintele Camerei Deputaților, președinții grupurilor parlamentare și cei ai grupurilor tehnice

Conform art. 53 din Regulament, poate face obiectul uneia sau mai multor sancțiuni un deputat care a avut următoarele **comportamente**:

1. *a tulburat în mod grav ordinea sau lucrările în cadrul unei ședințe publice, unei reuniuni sau vizite a unui organism, a unei comisii sau a unei delegații;*
2. *a recurs la violență sau s-a făcut vinovat de o agresiune într-o ședință publică sau în alte incinte ale Camerei sau în timpul unei reuniuni sau vizite a unui organism, a unei comisii sau a unei delegații;*
3. *s-a făcut vinovat de ultraj, injurii sau amenințări la adresa Camerei, a președintelui acesteia, a unuia sau mai multor membri ai Camerei sau a membrilor guvernului în ședință publică sau în alte incinte ale Camerei sau în timpul unei reuniuni sau vizite a unui organism, a unei comisii sau a unei delegații;*
4. *a încălcat secretul deliberărilor comisiilor sau caracterul cu ușile închise al ședințelor nepublice ale Camerei sau caracterul confidențial sau nepublic al informațiilor, documentelor sau proceselor-verbale.*

Sancțiunile aplicabile deputaților care au avut comportamentele expuse anterior sunt prevăzute la art. 56 din Regulamentul Camerei Deputaților.

Art. 56. (1) Conferința președinților adoptă o decizie motivată, care poate consta, în ceea ce privește deputații în exercițiu, în adoptarea uneia sau mai multora dintre următoarele sancțiuni:

1. **Mustrarea;**
2. **Suspendarea din una sau mai multe funcții pe care deputatul le deține în Cameră pentru o perioadă maximă de șase luni;**
3. **Imposibilitatea de a mai fi numit raportor pentru o perioadă maximă de șase luni;**
4. **Interdicția de a participa la o delegație oficială a Camerei pentru o perioadă maximă de șase luni;**
5. **Privarea, pentru o perioadă maximă de două luni, de un sfert, o treime sau jumătate din indemnizația parlamentară alocată deputatului, în funcție de gravitatea faptelor constatate în mod corespunzător de Conferința președinților;**
6. **Fără a aduce atingere exercitării dreptului de vot în sesiune plenară și sub rezerva, în acest caz, a respectării stricte a normelor disciplinare, o mustrare cu excludere temporară care implică interdicția, pentru o perioadă cuprinsă între două și treizeci de zile în care se reunește Camera sau unul dintre organele, comisiile sau delegațiile sale, de a participa la toate sau la o parte din activitățile Camerei.**
7. **O restricție a drepturilor de acces la informații și documente confidențiale pentru o perioadă maximă de șase luni.**

Art. 57. *Decizia luată de Conferința președinților se comunică deputatului în cauză prin scrisoare recomandată sau prin scrisoare înmănată personal cu confirmare de primire. În urma acestei notificări către deputatul în cauză, orice sancțiune aplicată unui deputat este adusă la cunoștința Camerei în cadrul comunicărilor.*

Modalitatea de **contestare** a sancțiunilor stabilite de Conferința președinților este stabilită la art. 57bis din Regulament.

Art. 180 din Regulamentul Camerei Deputaților conține următoarele prevederi referitoare la poliția Camerei:

- Președintele Camerei Deputaților poate da ordine poliției din cadrul Parlamentului (alin. 1);
- **Orice deputat**, membru al Guvernului, agent al administrației parlamentare, vizitator plasat în tribune sau orice altă persoană **care tulbură ordinea va fi, imediat și prin ordin al Președintelui, evacuat din sala de ședință** sau din tribune de către administrația parlamentară sau de către poliția ducală. **Dacă este necesar, aceste persoane sunt aduse fără întârziere în fața autorităților judiciare** (alin. 7).

MALTA

Conduita parlamentarilor, precum și sancțiunile aplicabile în cazul încălcării normelor, sunt prevăzute în [Regulamentul Camerei Reprezentanților](#), în Partea a IV-a – Ordinea în Cameră, art. 60 - 68.

Conform art. Art. 60, niciun deputat nu poate folosi cuvinte jignitoare sau nepotrivite la adresa caracterului sau a procedurilor Camerei sau cu referire la vreun membru al acesteia.

Sancțiunile pentru nerespectarea ordinii în Camera Reprezentanților sunt: **cenșura** sau altă măsură considerată potrivită de către Camera Reprezentanților (art. 61), **evacuarea imediată din sala de ședință** (art. 63), **suspendarea parlamentarilor recalcitranți și care persistă în tulburarea ordinii** (art. 64), **părăsirea sălii de ședință și interzicerea reîntoarcerii pe durata ședinței a celor vinovați de ultraj** (art. 67).

Redăm în continuare prevederile din Regulamentul Camerei Reprezentanților referitoare la retragerea din sală a parlamentarilor indisciplinați:

Art. 63. (1) *Președintele Parlamentului sau președintele poate ordona oricărui deputat al cărui comportament este foarte grosolan să părăsească imediat sala de ședință pe durata restului ședinței din ziua respectivă; iar ofițerul de securitate¹⁴ sau un alt funcționar autorizat de către președintele Parlamentului*

¹⁴ Conform art. 168 din [Regulamentul Camerei Reprezentanților](#), printre atribuțiile ofițerului de securitate se numără și: nepermiterea accesului în Camera Reprezentanților persoanelor neautorizate și escortarea celor

acționează în baza ordinelor pe care le primește de la președinte în conformitate cu ordinul său permanent.

Art. 63. (3) Deputații cărora li se ordonă să se retragă în conformitate cu prezentul regulament sau care sunt suspendați din serviciul Parlamentului în conformitate cu următorul regulament se retrag imediat din incinta acestuia.

Art. 66. Se face vinovat de sfidare orice membru care nu respectă în mod deliberat orice ordin legal al Camerei și orice membru care întrerupe în mod deliberat sau abuziv desfășurarea normală a lucrărilor Camerei.

Art. 67. Orice membru care se face vinovat de ultraj, așa cum este prevăzut în ordinul permanent precedent, poate fi obligat de către Cameră să părăsească imediat sala de ședințe și i se poate interzice să revină pe toată durata ședinței. Mareșalul sau un alt funcționar autorizat de președintele Camerei acționează în baza ordinelor pe care le primește din partea Camerei, în conformitate cu prezentul regulament.

Art. 68. În caz de dezordine majoră apărută în Cameră, președintele poate, dacă consideră necesar, să suspende ședința fără a pune întrebări sau să suspende orice ședință pentru o perioadă de timp pe care o va numi.

[Codul de etică al parlamentarilor](#) maltezi nu prevede sancțiuni pentru încălcarea normelor de conduită.

POLONIA

Prevederile din regulamentele de procedură ale celor două Camere legislative – Sejm și Senat – sunt similare în privința gestionării cazurilor de comportamente nedorite ale membrilor parlamentului.

Sejm

Camera inferioară a parlamentului polonez a adoptat [Principiile de etică ale deputaților](#)¹⁵. Acest act se referă la jurământul deputatului și reglementează principiile activităților și comportamentului deputaților. Articolul 2 din act specifică principiile eticii deputaților: altruism, transparență, fiabilitate, grija de a proteja bunul nume al Sejmului și responsabilitate. Aceste principii constituie regula generală a „demnității deputatului”. Articolul 8 precizează că un parlamentar care încalcă Principiile de etică răspunde conform cu dispozițiile [Regulamentului de procedură](#) al Sejm-ului.

Articolele 143-148 din Regulamentul de procedură al Sejm-ului reglementează activitatea Comisiei de etică a deputaților ([Capitolul 13](#)). Aceasta este un comitet permanent al Sejm-ului, format din deputați cu reputație ireproșabilă și cu o înaltă

care nu au un comportament neadecvat sau pe cele cărora li s-a solicitat acest lucru de către Președintele Adunării Naționale.

¹⁵ Rezoluția Sejmului Republicii Poloneze din 17 iulie 1998

autoritate morală, care reprezintă toate grupurile parlamentare, câte un membru din partea fiecărui grup. Comitetul examinează din proprie inițiativă chestiunile care intră în sfera sa de competență. Comitetul poate:

- 1) să atragă atenția deputatului;
- 2) să dea un avertisment;
- 3) să mustre un deputat.

Aceste sancțiuni sunt de natură morală, nu au consecințe financiare.

Un alt aspect se referă la diverse alte tipuri de responsabilitate. Articolele 21 și 22 din Regulamentul de procedură al Sejm-ului Republicii Polone impun aceleași trei tipuri de sancțiuni pentru încălcarea sau neîndeplinirea îndatoririlor deputaților. În conformitate cu articolul 22a din Regulament, președintele Sejmului poate declara că deputatul a încălcat solemnitatea Sejmului prin comportamentul său în timpul unei reuniuni a organelor Sejmului, iar conform articolului 22b poate **declara că un membru al Sejmului a încălcat în mod grav liniștea sau ordinea** în zona aflată sub conducerea Cancelariei Sejmului.

Există, de asemenea, modalități pentru menținerea ordinii în timpul ședinței: articolul 175 din Regulamentul de procedură stipulează că președintele Sejmului veghează la respectarea autorității și a ordinii în sală. Președintele Sejm-ului, după ce i-a atras mai întâi atenția, are dreptul de a chema un deputat „la ordine” dacă acesta împiedică desfășurarea lucrărilor.

În cazul în care un deputat nu se conformează ordinului președintelui Sejm-ului, acesta are dreptul de a-l chema din nou „la ordine”, precizând că împiedică desfășurarea procedurilor.

Președintele Sejmului are dreptul de a decide **excluderea unui deputat de la ședință** dacă deputatul continuă să împiedice desfășurarea lucrărilor și a fost deja mustrat în cadrul aceleiași ședințe; deputatul exclus din ședință este **obligat să părăsească imediat sala de ședințe**. În cazul în care deputatul nu părăsește sala de ședință, președintele Sejm-ului dispune pauză/ amânarea ședinței.

Toate sarcinile legate de protecția Sejm-ului și a Senatului sunt îndeplinite de **Garda Mareșalului**¹⁶ (președintelui)¹⁷. Garda este un serviciu de tip polițienesc – este înarmat, în uniformă, iar membrii săi au grade asemănătoare cu cele ale poliției. În conformitate cu articolul 10 din Regulamentul de procedură al Sejmului, ordinea în întreaga incintă a Sejmului este asigurată de Mareșalul (președintele) Sejmului, care poate emite instrucțiuni pentru menținerea ordinii, inclusiv cele privind utilizarea Gărzii Mareșalului, dacă este necesar (art. 10 aliniatul 13). Atribuțiile și structura organizatorică a Gărzii Mareșalului sunt definite prin [Legea din 26 ianuarie 2018 privind Garda Mareșalului](#) și prin reglementările executive emise în baza acesteia. Competențele membrilor Gărzii Mareșalului (articolul 12 din Legea privind Garda

¹⁶ Lb. poloneza: *Straż Marszałkowska*

¹⁷ „Mareșal” (Marszałek) este titlul tradițional al președinților Camerelor Parlamentului polonez, Sejm și Senat.

Mareșalului) includ: să dea ordine persoanelor aflate în incinta Parlamentului, inclusiv ordine de părăsire a incintei, să oprească un vehicul, să scoată un vehicul, sau alte obiecte; **reținerea persoanelor care provoacă perturbări** sau creează un pericol.

Articolele 23-25 din Regulamentul de procedură al Sejm-ului prevăd posibilitățile de a reduce salariul deputatului. Articolul 23 stipulează că în cazul în care: un deputat a încălcat în mod grav ordinea și liniștea în spațiile administrate de Cancelaria Sejmului, în special atunci când încălcarea a fost constatată de președinte în temeiul articolului 22b, Prezidiul Sejmului poate adopta o rezoluție privind **reducerea salariului** deputatului **sau a diurnei parlamentare** cu cel mult jumătate din salariul deputatului sau până la întreaga diurnă parlamentară lunară, pentru o perioadă de cel mult 3 luni. Reducerea se efectuează cel mai devreme după expirarea unui termen de 7 zile de la data adoptării rezoluției privind reducerea salariului sau a diurnei parlamentare sau după reexaminarea cazului. **Informațiile privind orice reducere sunt accesibile publicului.**

Senat

[Regulamentul Senatului](#) prevede cazurile senatorilor care nu-și îndeplinesc îndatoririle senatoriale, precum și ale senatorilor care acționează într-un mod necorespunzător demnității de senator. În aceste cazuri, la propunerea Prezidiului Senatului, sunt examinate de Comisia pentru regulament, etică și afaceri senatoriale.

Comisia pentru regulament, etică și afaceri senatoriale poate, prin intermediul unei rezoluții, să ia măsuri similare ca în cazul Sejm-ului:

- 1) să atragă atenția senatorului;
- 2) să dea un avertisment;
- 3) să mustre un senator.

Președintele Senatului este însărcinat să cerceteze cazurile în care un senator obstrucționează activitatea Senatului sau a organelor sale constitutive, încalcă, prin comportament buna desfășurare a ședinței plenare a Senatului sau a unui organism, **încalcă în mod flagrant liniștea sau ordinea în spațiile administrate de Sejm sau de cancelariile Senatului**. Penalizările aplicate prin Regulamentul Senatului sunt similare cu cele din Sejm, este vorba de reducerile drepturilor pecuniare.

PORTUGALIA

Parlamentul portughez a aprobat un [Cod de conduită pentru membrii parlamentului portughez](#), în septembrie 2019. În octombrie 2019, a fost creat un grup de lucru permanent pentru aplicarea Codului de conduită, care a intrat în vigoare în cadrul Comisiei pentru transparență și al Statutului deputaților.

Acesta reglementează conduita deputaților, stabilind principiile generale de conduită și etică.

Grupul de lucru pentru aplicarea Codului de conduită are competența de a efectua anchete cu privire la faptele care au avut loc în cadrul parlamentului portughez și care compromit onoarea sau demnitatea oricărui deputat, și orice nereguli grave comise prin încălcarea îndatoririlor deputaților din Portugalia, din proprie inițiativă, la cererea acestora din urmă sau în urma unei decizii a președintelui parlamentului și de a emite declarații generale și recomandări care promovează bunele practici parlamentare (articolul 27-A din [Statutul deputaților](#)).

Astfel, acest grup de lucru nu are un rol punitiv sau sancționator în ceea ce privește comportamentele care sunt susceptibile de a constitui încălcări ale Codului de conduită, la care deputații sunt obligați. De fapt, misiunea Grupului de lucru este de a apăra demnitatea mandatului parlamentar, misiune care se realizează nu prin aplicarea de sancțiuni, ci mai degrabă prin demersuri capabile să înțeleagă dacă un anumit comportament este sau nu susceptibil de a constitui o încălcare a Codului de conduită și, în caz afirmativ, să indice acest fapt în raportul final pe care este însărcinat să îl întocmească și care trebuie trimis Comisiei pentru transparență (CTED) și Statutul deputaților.

Activitatea politică nu este compatibilă cu exercitarea unei profesii, de exemplu o profesie juridică.

De fapt, în activitatea politică nu există un Cod deontologic și disciplinar, astfel încât parlamentarii nu sunt și nu pot fi supuși aplicării de sancțiuni disciplinare, așa cum se întâmplă, de exemplu, cu magistrații, avocații și alte profesii juridice. Acest principiu este consacrat atât în Statutul deputaților, la articolul 10, cât și în [Constitucia Republicii Portugheze](#), articolul 157, alineatul (1).

Fără a aduce atingere acestui aspect, este adevărat că deputații sunt supuși, unui set de principii directoare și criterii care trebuie să guverneze exercitarea mandatului lor (articolul 1 din Codul de conduită pentru deputații parlamentului portughez), iar aceste principii sunt prevăzute în codul de conduită respectiv, dar al cărui domeniu de aplicare nu vizează să confere Comisiei pentru transparență sau Codului de conduită o funcție de sancționare.

Singura sancțiune aplicabilă de către Parlamentul portughez este cea prevăzută la articolul 8, alineatul (1) litera (e) din [Statutul deputaților](#), conform căreia deputații își pierd mandatul atunci când, în mod intenționat, nu își îndeplinesc obligațiile de raportare prevăzute de lege.

SLOVACIA

În ceea ce privește ordinea parlamentară, [Regulamentul de procedură](#) al parlamentului slovac presupune adoptarea Codului etic (a se vedea §9a Codul etic, acesta însă este sub formă de proiect, nefiind adoptat încă). În cazul depășirii limitelor sau al întreruperii ședinței de către un membru al parlamentului există o prevedere la §32 *Mentținerea ordinii în sală* (în acest caz, a se vedea și § 144a Garda parlamentară).

În conformitate cu articolul §32 *Mentținerea ordinii în sală*, alineatul (2):

Președintele cheamă la ordine deputatul care, prin discursurile sau acțiunile sale în Cameră, a depășit limitele sau al cărui comportament perturbă desfășurarea ședinței. În cazul în care, în urma chemării la ordine, deputatul nu se îndreaptă, președintele îl exclude din sală până la sfârșitul ședinței din aceeași zi.

Președintele are dreptul de a exclude din sală deputatul care tulbură ordinea în timpul unei sesiuni plenare. În cazul în care, în urma chemării la ordine, deputatul în cauză nu se îndreaptă, președintele poate dispune ca deputatul să fie escortat afară de către garda parlamentară. Părăsirea sălii de ședințe ca urmare a unor abateri este consemnată ca absență nemotivată.

Regulamentul de procedură prevede și sancțiuni de natură pecuniară, în conformitate cu articolul 139 alineatul (5):

În cazul în care Comisia pentru mandate și imunități constată că un deputat a perturbat ordinea unei reuniuni, acesta recomandă parlamentului să impună o amendă de până la 2 000 EUR. Dacă parlamentarul perturbă în mod repetat ordinea unei ședințe într-o perioadă de până la un an de la impunerea unei alte amenzi, Comisia pentru mandate și imunități recomandă o amendă de până la două ori mai mare.

În anul 2022, Regulamentului de procedură al parlamentului i s-au adus câteva amendamente prin [Legea 252/22.06.2022](#). Printre ele se numără și introducerea prevederii privind înființarea gărzii parlamentare, prin art. §144a *Garda parlamentară*:

- (1) ***Garda parlamentară este instituită pentru a proteja ordinea și securitatea în clădirea Consiliului Național, inclusiv pentru a asigura ordinea în sala de ședințe (articolul 32), precum și acolo unde Consiliul Național deliberază.***
- (2) ***Atribuțiile, organizarea și conducerea Gărzii Parlamentare, drepturile și obligațiile membrilor acesteia se stabilesc prin lege specială.***

Articolul §150f precizează la alineatul (2) că, până la adoptarea unei legi speciale privind Garda Parlamentară, un membru al forțelor de poliție însărcinat cu serviciul de protecție a persoanelor desemnate îl va scoate din sala de ședință pe membrul expulzat în conformitate cu art. 32, pe baza instrucțiunilor președintelui. Amendamentul privind expulzarea forțată din sală se aplică din ianuarie 2023.

Până în prezent nu a fost însă adoptată legea specială privind Garda Parlamentară.

SLOVENIA

Adunarea Națională

Potrivit prevederilor [Regulamentului de procedură al Adunării Naționale](#), Președintele Adunării Naționale este responsabil pentru menținerea ordinii în ședință și poate lua măsuri (enumerate în art. 76 și detaliate în art. 77-79) în cazul tulburării acestuia de către parlamentari. Aceste măsuri sunt:

- Președintele poate da un **avertisment** deputaților vorbesc fără a le fi fost acordat cuvântul, dacă întrerup un alt vorbitor, dacă se abat de la subiectele de pe ordinea de zi sau dacă încalcă în alt mod ordinea în ședință sau prevederile Regulamentului de procedură (art. 77);
- Președintele le poate **retrage cuvântul** celor cărora au primit deja două avertismente și continuă să încalce ordinea în ședință și prevederile Regulamentului de procedură art. 78);
- Președintele poate hotărî **evacuarea unui deputat din sala de ședință temporar sau pe întreaga durată a ședinței** (art. 79).

Măsura excluderii/evacuării unui deputat din ședință sau din o parte a ședinței menționată la art. 76 este detaliată în art. 79 și are următorul conținut:

- (1) Un deputat sau orice alt participant la o ședință poate fi exclus din ședință sau dintr-o parte a ședinței dacă, în pofida a două avertismente sau după ce i-a fost retras dreptul la cuvânt, acesta încalcă ordinea în ședință, făcând imposibilă munca Adunării Naționale.
- (2) Deputatul sau alt participant la ședință pentru care s-a dispus măsura excluderii din ședință sau dintr-o parte a ședinței trebuie să părăsească de îndată sala de ședință, iar absența deputatului de la ședință pe durata acestei măsuri este considerată absență nejustificată de la ședință.
- (3) Deputatul pentru care s-a dispus măsura excluderii din ședință sau dintr-o parte a ședinței poate, în termen de trei zile, să depună o contestație la Adunarea Națională, care hotărăște asupra acestei obiecțiuni în ședința următoare fără dezbateri sau explicație a votului.

Deputatul sau alt participant la ședință pentru care s-a dispus măsura excluderii din ședință sau din o parte a ședinței, trebuie să părăsească imediat sala de ședință, iar în cazul în care refuză, Unitatea de Securitate poate, la cererea președintelui, să-i escorteze și chiar să folosească forța fizică pentru a-i îndepărta.¹⁸

Dacă există o încălcare gravă a ordinii, președintele poate dispune **evacuarea tuturor participanților la ședință**, iar în cazul în care președintele nu poate menține ordinea, se suspendă ședința (art. 80 din Regulamentul de procedură).

În anul 2020, Consiliul Președintelui Adunării Naționale (organ consultativ al Președintelui Adunării Naționale) a adoptat [Codul de etică al deputaților](#), care prevede principiile pe care trebuie să le respecte parlamentarii sloveni (art. 4-9 – loialitatea față de țară, protejarea reputației Sloveniei și a Adunării Naționale, respectul față de colegi etc.), stabilind și sancțiuni pentru încălcarea acestora în funcție de gravitatea faptelor (art. 10 – mustrare fără anunțarea publică a sancțiunii, mustrare cu anunțarea măsurii pe site-ul Adunării Naționale sau mustrare cu anunțare publică pe site-ul instituției și în cadrul următoarei ședințe a Parlamentului sloven).

Consiliul Național

În art. 45-48 din [Regulamentul de procedură al Consiliului Național](#) sunt prevăzute sancțiunile pentru încălcarea ordinii în cadrul ședinței (avertismentul, retragerea dreptului de a lua cuvântul, evacuarea unui deputat din ședință sau dintr-o parte a ședinței). Acestea sunt identice cu cele din Regulamentul de procedură al Adunării Naționale, textul celor 4 articole fiind formulat similar.

[Codul de etică al Consiliului Național](#) (disponibil doar în limba slovenă) prevede principiile pe care trebuie să le respecte membrii săi (principii similare celor din Codul de etică al deputaților, respectiv loialitate, protejarea reputației țării și a instituției, demnitate, responsabilitate; în plus față de celălalt cod apare interdicția de a abuza de funcție pentru a obține beneficii personale), fără a stabili sancțiuni pentru încălcarea acestora.

Referitor la asigurarea securității Adunării Naționale, instituția nu are un serviciu de securitate propriu, protecția fiindu-i asigurată de o unitate a Centrului de Securitate și Protecție (Poliția slovenă), în conformitate cu normele Poliției slovene și în modul stabilit de Consiliul Președintelui Adunării Naționale (art. 30 din [Legea privind Adunarea Națională](#)). Unitatea de poliție raportează Președintelui Adunării Naționale cu privire la îndeplinirea sarcinilor ce le revin și la măsurile de securitate puse în aplicare (art. 30 din Legea privind Adunarea Națională).

Reprezentanții Poliției slovene care asigură securitatea Adunării Naționale își îndeplinesc sarcinile în conformitate cu Regulamentul de ordine interioară al Adunării Naționale și cu alte reglementările relevante ([Legea poliției](#), [Decretul privind protecția anumitor persoane, spații, instalații și districte ale instalațiilor protejate de poliție](#) etc.)

¹⁸ Răspunsul Ciprului la solicitarea [ECPRD nr. 4994 – Menținerea ordinii în Parlament](#)

și își coordonează activitățile cu Biroul Secretarului General al Adunării Naționale (care are printre atribuții și securitatea Adunării Naționale).

SPANIA

Există un Cod de conduită pentru membrii Congresului Deputaților, care include reglementări privind drepturile și obligațiile acestora, precum și Regulamentul de acțiune împotriva hărțuirii sexuale, a hărțuirii de gen și a tuturor formelor de hărțuire și violență în Parlamentul spaniol. Acest regulament stabilește măsurile necesare pentru a preveni și a acționa în cazurile de hărțuire sexuală, hărțuire de gen, orice tip de discriminare pe bază de vârstă, religie, etnie, orientare sexuală etc., precum și violență și abuz psihologic. Cu toate acestea, acest Cod de conduită și reglementările sale nu se aplică deputaților, deoarece aceștia nu au o relație contractuală cu administrația Congresului Deputaților.

Articolul 2 din Regulament prevede ca domeniu de aplicare:

1. Prezentul regulament se aplică în întregime atunci când persoana în cauză și presupusul agresor fac parte din cadrul funcționarilor Parlamentului spaniol, precum și din personalul Congresului Deputaților sau al Senatului, supuși răspunderii disciplinare în conformitate cu prevederile Statutului personalului Curților, în Convenția colectivă a personalului angajat al Congresului Deputaților sau în Convenția colectivă pentru personalul Senatului, indiferent de situația administrativă în care se află.

2. În orice situație, măsurile de prevenire a hărțuirii și a violenței se aplică personalului temporar al celor două Camere, în măsura în care nu contravine naturii juridice a raportului acestora cu Camerele, și se aplică dispozițiile regulamentului.

3. În cazul în care persoana afectată sau presupusul agresor nu face parte din personalul funcționar al “Cortes Generales” (Parlamentul spaniol) sau din personalul muncitor al uneia dintre Camere, regulamentul se va aplica după cum urmează:

a. Măsurile de prevenire a hărțuirii (informare și înțelegere) vor fi oferite tuturor persoanelor care lucrează în cadrul Camerelor.

b. În cazul în care presupusul autor face parte din personalul funcționarilor publici al Cortes Generales (Parlamentul spaniol) sau din personalul de muncă al oricăreia dintre Camere, se va aplica, la cererea persoanei afectate, procedura specială stabilită în Regulament și, dacă este cazul, regimul disciplinar corespunzător.

c. În cazul în care persoana afectată face parte din personalul funcționarilor publici al Cortes Generales (Parlamentul spaniol) sau din personalul contractual al oricăreia dintre Camere, se va acorda sprijin pentru apărarea intereselor acestuia în cadrul procedurilor stabilite în regulament sau al normelor anti-hărțuire aplicabile.

Astfel, în cazul unui comportament nedorit din partea unui deputat sau între deputați, **partidele sunt cele care vor aborda problema prin propriile protocoale disciplinare interne**. Cu toate acestea, în cazul în care comportamentul nedorit are loc în timpul unei sesiuni plenare, **Biroul Congresului poate rechema parlamentarul la ordine și poate aplica sancțiunile necesare**.

Sancțiunile aplicate deputaților pot fi impuse în temeiul a două regulamente diferite: în primul rând, pentru o încălcare a disciplinei parlamentare, așa cum este stabilită atât în [Regulamentul Congresului Deputaților](#) (articolele 99-107), cât și în [Regulamentul Senatului](#) (articolele 101-103); în al doilea rând, pentru o încălcare a [Codului de conduită pentru membrii Congresului Deputaților](#), care a fost adoptat în octombrie 2020. Acest cod de conduită cuprinde însă aspecte legate de transparență, accesul la informațiile publice și buna guvernare, conflictele de interese, declarațiile de interese economice, cadourile, călătoriile etc., stabilind un sistem de sancțiuni în caz de încălcare a acestor prevederi. Aspecte precum hărțuirea sexuală, hărțuirea, rasismul sau orice alt tip de discriminare nu sunt, din păcate, incluse în Codul de conduită, deși există dezbateri interne tot mai ample pentru a le include.

Gama de sancțiuni pentru încălcarea normelor de conduită se regăsește în articolele 99-101 din Regulamentul Congresului Deputaților. Aceste sancțiuni sunt stabilite în capitolul VIII privind menținerea ordinii, secțiunea 1 - Sancțiuni pentru încălcarea obligațiilor deputaților, din Regulamentul Congresului Deputaților:

Secțiunea 99

1. Un deputat poate fi privat, prin hotărâre a Biroului, de o parte sau de toate drepturile care îi sunt acordate în conformitate cu secțiunile 6-9 din prezentul Regulament, în următoarele cazuri:

i) dacă lipsește în mod repetat sau notoriu, din proprie voință, de la ședințele plenului Camerei sau ale comisiilor.

ii) dacă nu respectă obligația de păstrare a secretului stabilită la secțiunea 16 din prezentul regulament.

2. Rezoluția Biroului, care trebuie să fie motivată, precizează întinderea și durata sancțiunilor, care se pot extinde și la o parte proporțională a indemnizației prevăzute la secțiunea 28 din prezentul regulament.

Secțiunea 100

Interzicerea de a participa la una sau două reuniuni și excluderea imediată a unui membru pot fi impuse de către președinte în condițiile prevăzute de prezentul regulament.

Secțiunea 101

1. Suspendarea temporară a statutului de membru al Congresului poate fi luată de plenul Camerei, din motive de disciplină parlamentară, în următoarele cazuri:

i) În cazul în care, după ce sancțiunea prevăzută la articolul 99 a fost impusă și respectată, deputatul persistă în atitudinea sa.

ii) În cazul în care deputatul poartă arme în incinta Parlamentului.

iii) În cazul în care deputatul, după ce a fost expulzat din sala de ședințe, refuză să o părăsească.

iv) În cazul în care deputatul încalcă secțiunea 17 din prezentul regulament.

2. Propunerile făcute de Biroul Camerei în primele trei cazuri din subsecțiunea precedentă și de Comisia pentru statutul deputaților în cel de-al patrulea caz sunt supuse examinării și deciziei plenului Camerei în ședință secretă. În cadrul dezbaterii, grupurile parlamentare pot lua cuvântul prin purtătorii lor de cuvânt, iar Camera hotărăște de îndată.

3. În cazul în care, în opinia Biroului, cauza sancțiunii poate constitui, în opinia Biroului, o infracțiune penală, președintele Parlamentului va transmite faptele incriminate autorității judiciare competente.”

Pe de altă parte, Codul de conduită stabilește:

Articolul 9. Infracțiuni și sancțiuni.

1. Președintele fiecărei Camere poate, din proprie inițiativă sau la cererea unui alt membru al Parlamentului, să solicite deschiderea unei proceduri pentru a stabili dacă un deputat sau un senator a încălcat prezentul cod, în special în cazul unui conflict de interese.

2. Președintele Camerei însărcinează Comisia pentru statutul deputaților sau Comisia pentru incompatibilități a Senatului să întocmească un raport privind posibila încălcare. În acest scop, comisia îl audiază pe deputatul în cauză și, dacă este cazul, poate solicita un raport din partea Biroului pentru conflicte de interese.

3. Raportul comisiei concluzionează dacă a fost sau nu comisă o infracțiune și, dacă este cazul, propune sancțiunea corespunzătoare, în conformitate cu Regulamentul de procedură al Camerei în cauză. Raportul se transmite Biroului corespunzător, care dispune publicarea acestuia în Monitorul Oficial al Cortes Generales (Parlamentul spaniol) și rezolvă, în conformitate cu Regulamentul Camerei, prevederile sancțiunii propuse, dacă este cazul.

SUEDIA

Potrivit informațiilor furnizate de către Suedia în cadrul solicitării ECPRD nr.5335/2023, președintele Parlamentului poate, cu acordul liderilor de grup, să decidă asupra adoptării de norme de conduită pentru parlament în conformitate cu Cap. 6, prevederea suplimentară 6.16.1. din [Legea Riksdag](#). Grupurile parlamentare sunt responsabile pentru sănătatea psiho-socială a membrilor lor, grupurile parlamentare abordând aceste aspecte în moduri diferite.

Menționăm că președintele care conduce ședința de plen a Riksdag este responsabil cu menținerea ordinii în sala de ședințe. Potrivit lui Cap. 6, art. 16 din Legea Riksdag:

“O persoană care are cuvântul se va limita la contribuția sa în legătură cu problema aflată spre deliberare. În cazul în care cineva încalcă această dispoziție și nu respectă îndemnul Președintelui Parlamentului, președintele îi poate lua dreptul la cuvânt pentru restul deliberărilor. Niciun vorbitor în cadrul unei ședințe nu are voie să folosească un limbaj necorespunzător atunci când se adresează altei persoane, să formuleze injurii sau să se comporte într-un mod care contravine ordinii.”

Insulte, comportamentul agresiv sau perturbarea ordinii în sala de plen sunt interzise potrivit Cap.6, art.16 din Legea de funcționare a Riksdag.

La sfârșitul anului 2016, președintele Riksdagului și liderii grupurilor politice au adoptat un [Cod de conduită](#), ale cărui prevederi se aplică tuturor membrilor parlamentului începând cu 1 ianuarie 2017. Codul conține prevederi în legătură cu conflictul de interese, registrul intereselor financiare, mita și cadourile. Conduita inadecvată, manierele indezirabile și siguranța socială nu fac obiectul acestui Cod.

ȚĂRILE DE JOS

Capitolul 3 din [Regulamentul de procedură al Camerei Reprezentanților](#) prevede următoarele:

Art.55 - Luarea cuvântului

- 1. Niciun membru nu se adresează Camerei până nu a cerut și nu a primit permisiunea, din partea Președintelui, de a lua cuvântul. Președintele acordă permisiunea de a lua cuvântul în ordinea în care se solicită, cu excepția cazului în care Camera decide altfel. Membrii pot avea numele înscrise pe lista corespunzătoare a vorbitorilor, de îndată ce Președintele și-a anunțat intenția sa de a ridica un subiectul sau Camera a decis, indiferent dacă sunt sau nu supuse rezervei de a pune în discuție acel subiect.*

2. În cazul în care miniștrii, persoanele pe care le-au desemnat să le acorde asistență în cadrul ședinței, miniștrii plenipotențari sau delegații speciali solicită cuvântul, Președintele nu va acorda permisiunea acestora până când persoana care are cuvântul nu și-a terminat discursul.
3. În cazul în care președintele de ședință dorește să ia cuvântul, el va părăsi prezidiul, cu excepția cazului în care nu este necesar pentru îndeplinirea atribuțiilor de plen. El nu va ocupa din nou scaunul prezidențial, în timp ce subiectul este în discuție.

Art.56 - Chestiuni personale; propunerea privind o chestiune aflată pe ordinea de zi

1. Ordinea vorbitorilor poate fi întreruptă în cazul în care un membru solicită cuvântul pentru chestiuni personale sau ridică o problemă de ordine.

2. Președintele va da permisiunea ca un membru să ia cuvântul pentru chestiuni personale numai după o informare provizorie a subiectului. Decizia va fi luată de către acesta.

Art.57 - Întreruperile

Președintele poate permite întreruperi, constând în scurte declarații sau întrebări fără observații introductive.

Art.58 - **Avertizarea; retragerea dreptului la cuvânt**

1. În cazul în care o persoană care are cuvântul deviază de la subiectul dezbaterii, Președintele va face apel pentru a reveni la subiectul dezbătut.

2. În cazul în care un parlamentar sau un ministru folosește un limbaj ofensator, cauzează o tulburare, încalcă obligația de a păstra secretul menționată în capitolul XII, nu respectă confidențialitatea așa cum se menționează în capitolul XIIB, sau incită la comiterea de acte ilegale, acesta va fi muștrat de către președinte și îi va fi oferită posibilitatea de a-și retrage cuvintele.

Art.59 - **Ordinul de retragere a dreptului la cuvânt**

1. În cazul în care o persoană care are cuvântul nu utilizează posibilitatea menționată la art.58, alin.2 și continuă să se abată de la subiectul dezbaterii, să folosească un limbaj ofensator, pentru a provoca o perturbare, își încalcă obligația de a păstra secretul astfel cum se menționează în capitolul XIIA, și nu respectă confidențialitatea astfel cum se menționează în capitolul XIIB ori incită la comiterea de acte ilegale, președintele îi poate retrage cuvântul.

2. Membrul căruia i-a fost cerut să renunțe la cuvânt nu mai poate lua parte la dezbaterile subiectului din cadrul acelei ședințe.

Art.60 - **Excluderea din ședință**

Președintele poate exclude un membru al Parlamentului din ședință, cu aplicarea prevederilor art.59, precum și orice alt membru care s-a făcut vinovat de

acte de tipul celor menționate anterior, din momentul participării la ședința din ziua în care are loc actul de indisciplină.

Art.62 - Interzicerea dreptului la apel în fața Camerei

Nu se poate face contestație la Cameră împotriva deciziilor luate de către Președinte, în conformitate cu art.58 și 61.

Art. 63 - Numărul luărilor de cuvânt în fața Camerei

1. Niciun membru nu se adresează Camerei mai mult de două ori pe același subiect, cu excepția cazului în Camera i-a dat permisiunea să facă acest lucru.

2. Discutarea despre chestiuni personale sau asupra unei propuneri privind o chestiune de regulament¹⁹ nu trebuie să se ia în considerare la determinarea numărului luărilor de cuvânt pe care un membru le-a avut pe același subiect.

Art.64 - Timpul maxim acordat pentru cuvânt

Prin derogare de la art.43, alin.1 din Regulament, Camera poate limita timpul maxim de dezbatere a unui subiect pentru grupurile politice, având în vedere dimensiunea fiecărui grup și timpul alocat miniștrilor. Poate fi decis, de asemenea, faptul că dezbaterile va fi limitată la o singură etapă.

Art.65 - Încheierea timpului alocat pentru luarea cuvântului

De îndată ce timpul maxim de luare a cuvântului alocat pentru discursurile sau explicațiile voturilor a expirat, Președintele solicită persoanei care are cuvântul să încheie. Acesta trebuie să se conformeze imediat cu această solicitare.

Art. 66 - Propunerea moțiunilor

1. Fiecare membru care are cuvântul poate propune moțiuni cu privire la subiectul discuției. O astfel de moțiune trebuie să fie formulată pe scurt și în mod clar, să fie redactată în scris și să fie semnată de către persoana care o întocmește. Aceasta poate fi discutată numai în cazul în care a fost contrasemnată de cel puțin alți 4 membri.

2. Cu excepția cazului în care Camera a oferit permisiunea pentru aceasta, moțiunea nu se propune în timpul primei etape a dezbaterilor. Prezentarea în timpul primei etape trebuie să fie posibilă numai în cazul când dezbaterile se referă la un raport.

3. Textul unei moțiuni se citește de către persoana care a formulat-o.

4. Moțiunile sunt tratate în același timp cu dezbaterile privind subiectul în cauză, cu excepția cazului în Camera decide că acest lucru trebuie realizat ulterior.

¹⁹ www.houseofrepresentatives.nl/sites/default/files/content/rules_of_procedure_1.pdf

Art.67 - Închiderea dezbaterii

1. În cazul în care nimeni altcineva nu dorește să vorbească, președintele închide dezbaterile.

2. În cazul în care președintele consideră că subiectul a fost dezbătut în mod adecvat din diferite puncte de vedere, el poate propune Camerei, fără a aduce atingere dispozițiilor alineatului 1, închiderea dezbaterii mai devreme.

3. Închiderea dezbaterii Camerei poate fi propusă pe același temei, de asemenea, de către un membru prezent în sala de plen. Propunerea nu poate fi explicată și nu face obiectul unei alte dezbateri.

Art.68 - Închiderea dezbaterii la termen

La propunerea președintelui sau a unui membru prezent în sala de plen, Camera poate decide, de asemenea, că dezbaterile asupra unui subiect va fi închisă la un moment dat precizând acest termen. Nicio dezbaterie nu are loc cu o astfel de propunere. În timpul desfășurării dezbaterii președintele de ședință are dreptul de a împărți timpul disponibil pe baze echitabile.

UNGARIA

Cele mai importante norme de reglementare a dreptului disciplinar se regăsesc în [Legea fundamentală](#) (Constituția), [Legea XXXVI din 2012 privind Adunarea Națională](#) (în continuare: Legea parlamentară) și Hotărârea OGY 10/2014 (II. 24.) privind anumite dispoziții ale [Regulamentului de procedură](#).

În practică, acestea acoperă conduita și posibilele abateri în cadrul ședințelor plenare și ale comisiilor. În cazul în care un deputat sau o altă persoană încalcă disciplina parlamentară, se pot aplica sancțiunile prevăzute în legislație. Puterea disciplinară parlamentară se extinde la deputați și avocați și, în cazuri excepționale, cu posibilități de sancționare limitate, și la alte persoane cu rol consultativ și la deputați din Parlamentul European [articolul 45 alineatele (3) și (4) din Legea parlamentară].

În conformitate cu articolul 5 alineatul (9) din Constituție, securitatea Adunării Naționale este asigurată de o gardă parlamentară. Garda parlamentară funcționează sub autoritatea președintelui Parlamentului.

Legea parlamentară și modificările acesteia au adus schimbări semnificative în domeniul dreptului disciplinar. Subtitlurile 18 și 18/A din Legea parlamentară prevăd menținerea ordinii și competențele disciplinare; subtitlul 19 prevede competențele de poliție ale președintelui Parlamentului. Legea păstrează posibilitatea suspendării și a mustrării, dar lărgeste și înăsprește gama de sancțiuni, inclusiv posibilitatea excluderii de la ședință și reducerea indemnizației. În cazuri mai grave (a se vedea violența fizică), excluderea poate fi însoțită de suspendarea exercitării drepturilor unui deputat pentru o perioadă determinată.

În conformitate cu prevederile Legii parlamentare, în ședințele plenare ale Parlamentului și în ședințele comisiilor parlamentare sunt interzise următoarele comportamente, enumerate în ordine de la cel mai puțin grav la cel mai grav:

1. Un deputat nu trebuie să se îndepărteze / devieze de la subiectul discursului său într-un mod vădit nerezonabil și nici să repete inutil discursul său sau al altui deputat în cadrul aceleiași dezbateri [articolul 46 alineatul (1) litera (a) din Legea parlamentară].
2. Un deputat nu trebuie să intervină într-un mod care să perturbe în mod ostentativ discursul sau desfășurarea ședinței [secțiunea 46 alineatul (1) litera (b) din Legea parlamentară].
3. Un deputat nu se poate opune deciziei președintelui de ședință sau desfășurării ședinței [secțiunea 46/A din Legea parlamentară].
4. Un deputat nu folosește niciun termen care aduce atingere reputației Adunării Naționale, demnității ședinței sau unei persoane sau unui grup, în special unei comunități naționale, etnice, rasiale sau religioase, și nu comite niciun alt act de acest fel [secțiunea 46/B din Legea parlamentară].
5. Deputatul nu trebuie să încalce regulile referitoare la *ilustrare*, astfel cum sunt prevăzute în secțiunea 38/A din Legea parlamentară (secțiunea 46/C din Legea parlamentară).
6. Deputatul nu trebuie să folosească un limbaj care să aducă atingere reputația Adunării Naționale, demnitatea ședinței, sau să intimideze în mod ostentativ o persoană sau un grup (în special o comunitate națională, etnică, rasială sau religioasă) sau să comită orice alt act de acest fel (secțiunea 46/D din Legea parlamentară).
7. Un deputat nu trebuie să perturbe desfășurarea unei ședințe, a unei dezbateri sau a unui vot și nu trebuie să intervină în calea oricărui alt participant în exercitarea drepturilor sale sau în îndeplinirea obligațiilor sale (secțiunea 46/E din Legea parlamentară).
8. Comportamentul interzis, similar celui menționat la punctul precedent, dar care provoacă incapacitatea temporară sau permanentă a Parlamentului de a-și îndeplini obligațiile sau de a exercita drepturile unei alte persoane, reprezintă obstrucționarea desfășurării ședinței, a dezbaterii sau a votului, sau a unui alt participant la ședință (secțiunea 46/F din Legea parlamentară).
9. **Utilizarea violenței fizice, amenințarea directă cu aceasta**, invitația de a exercita violență fizică sau obstrucționarea comportamentului altor persoane nu sunt permise în timpul ședinței Parlamentului (secțiunea 46/G din Legea parlamentară).

Se pot impune sancțiuni membrilor care au comportamentul menționat anterior. În cazul în care conduita în cauză este comisă în timpul unei ședințe plenare prezidate de un vicepreședinte, vicepreședintele care prezidează ședința are, de asemenea,

dreptul de a impune sancțiuni, dar numai președintele poate impune sancțiuni după comiterea faptei.

În cazul infracțiunilor mai puțin grave privind discursul (cum ar fi cele menționate la punctele 1-2 și 4-5) principala măsură disciplinară este un avertisment sau o mustrare. În cazul în care acestea nu au avut efect, se retrage dreptul de a lua cuvântul. O persoană careia i s-a refuzat dreptul de a lua cuvântul nu are dreptul de a lua cuvântul în cadrul dezbaterii aceluiași punct de pe ordinea de zi. În cazul comportamentului menționat la punctul 3, un deputat este suspendat fără avertisment.

În cazul comportamentului mai grav privind limbaj reprobabil și perturbări (descrie la punctele 6 și 7) se impune **excluderea** din ziua de ședință sau din ședință sau, în cazuri mai grave, suspendarea cu efect imediat din ședință, la discreția președintelui de ședință.

Excluderea se dispune pentru o zi de ședință sau o ședință relevantă. Un deputat exclus părăsește imediat sala și nu mai rămâne în sală pentru restul zilei de ședință sau al ședinței, cu excepția votului. În schimb, un deputat suspendat este obligat să părăsească nu numai sala de ședințe, ci și incinta Camerei Parlamentului și clădirile care găzduiesc Biroul Adunării Naționale. Un deputat suspendat nu poate rămâne sau intra în sediu și nu poate participa la vot personal, ci doar prin reprezentant (cu excepția cazului în care este vorba de vot secret, caz în care acesta își exercită dreptul de vot în sala desemnată de președintele Parlamentului).

În cazul celor mai grave abateri privind întreruperi sau **violență fizică** (menționate la punctele 7-9) se impune o **suspendare imediată**.

Pe lângă suspendarea imediată, legea prevede, de asemenea, **suspendarea ulterioară**. În timp ce perioada maximă de suspendare dispusă cu efect imediat este de 15 zile calendaristice în toate cazurile, perioada maximă de suspendare ulterioară variază în funcție de gravitatea comportamentului. Durata maximă a suspendării este stabilită gradual și poate ajunge la 60 zile calendaristice (conform articolului 47 alineatul (2) din Legea parlamentară).

În cazul infracțiunilor prevăzute la punctele 2 și 4-9, se poate impune o reducere a onorariului ca sancțiune ex-post în termen de 15 zile de la comiterea infracțiunii, dar pentru infracțiunile mai puțin grave prevăzute la punctele 2 și 4-5, numai în cazul în care avertismentul verbal nu a fost eficient. În conformitate cu legea, cuantumul sancțiunii variază în funcție de gravitatea comportamentului și este dedus din salariul deputatului. Cuantumul reducerii este stabilit la articolul 47 alineatul (1) din Legea parlamentară și poate ajunge la maxim onorariul pe șase luni.

Reducerea onorariului și suspendarea ulterioară pot fi dispuse în plus față de sancțiunile imediate aplicate în cadrul ședinței sau în absența acestora, în mod complementar sau independent una de cealaltă.

Președintele își exercită competențele de disciplină în conformitate cu Legea parlamentară și cu Legea fundamentală. Vicepreședintele care prezidează ședința exercită, de asemenea, competențele președintelui în conformitate cu dispozițiile

Actului parlamentar și ale Legii fundamentale pentru a menține ordinea în cadrul procedurilor și al votului.

Parlamentul maghiar dispune de o [Gardă parlamentară](#)²⁰ care este un organism special: un organism central, bugetar, înarmat, cu jurisdicție națională, aflat sub controlul direct al președintelui Adunării Naționale. În cazul **evacuărilor din sala de ședință**, dacă **parlamentarul nu părăsește sala de bunăvoie**, acestea sunt duse la îndeplinire de către Garda parlamentară la ordinul președintelui de ședință, conform secțiunii 53 alineatul 2 din Legea parlamentară. În plus față de dispozițiile Legii parlamentare, legile privind organele de aplicare a legii (legile privind poliția și armata maghiară) se aplică și Gărzii Parlamentare.

MAREA BRITANIE

Conform art.42-46²¹ din [Regulamentul](#) Camerei Comunelor²², președintele de ședință are atribuții depline privind soluționarea rapidă a cazurilor de conduită / indisciplină ale deputaților, precum:

- (1) *informații irelevante sau repetiții plictisitoare;*
- (2) *încălțări minore ale ordinii;*
- (3) *utilizarea unor expresii în dezacord cu conduita parlamentară;*
- (4) *tulburările de comportament;*
- (5) *perturbări grave;*
- (6) *obstrucționarea activității parlamentare altfel decât prin manifestarea unui comportament dezordonat*²³.

În Regulamentul Camerei nu sunt menționate situații specifice de încălcare a ordinii. Spre exemplu, în cazul folosirii unui limbaj neadecvat, contextul în care a fost folosit un cuvânt sau frază va determina încălcarea sau nu a Regulamentului.

Conform art.42 al Regulamentului Camerei Comunelor, președintele de ședință **poate întrerupe luarea de cuvânt** a unui parlamentar.

De asemenea, potrivit art.43 din același Regulament²⁴, **Președintele îi poate interzice unui parlamentar să mai participe la lucrările parlamentare din acea zi, dacă acesta a manifestat un comportament nepotrivit.**

²⁰ Garda parlamentară fost înființată la 1 ianuarie 2013; existența ei este menționată în Constituția maghiară la art. 5 (9)

²¹ House of Commons, [Standing Orders – Public Business, 2023](#) (PDF), 23 October 2023, HC 1932 2022–23, Standing Order Nos 42–46

²² House of Commons, [Standing Orders – Public Business, 2023](#) (PDF), 23 October 2023, HC 1932 2022–23,

²³ Erskine May, Parliamentary Practice, 25th edition, 2019, [para 21.41](#)

²⁴ House of Commons, [Standing Orders – Public Business, 2023](#) (PDF), 23 October 2023, HC 1932 2022–23, Standing Order No 43

Mai mult, Președintele Camerei sau președintele de ședință poate solicita **suspendarea unui parlamentar** în cazul în care acesta a încălcat codul de conduită. Procedura parlamentară de suspendare a unui membru (*“naming a member”*) va fi imediat discutată și soluționată. O dată adoptată moțiunea cu privire la suspendarea unui membru al Camerei Comunelor, suspendarea poate dura între 5 zile (la o primă abatere) și 20 zile (la a doua abatere) sau atât timp cât Camera decide că este necesar.

Tot în acest sens, art.45 din Regulament prevede că:

(1) Membrii cărora li se ordonă să se retragă în temeiul art.43 (conduită necorespunzătoare) sau care sunt suspendați din ședința Camerei părăsesc de îndată clădirea Parlamentului.

(2) Suspendarea din ședința Camerei nu îl scutește pe deputatul suspendat de a lucra într-o comisie pentru examinarea unui proiect de lege la care ar fi putut fi numit înainte de suspendare.

Art.45A. **Suspendarea salariului membrilor indisciplinați**

Salariul unui deputat suspendat din plenul Camerei va fi reținut pe durata suspendării acestuia.

Art.46. *Puterea Președintelui de a amâna plenul Camerei sau de a suspenda ședința*

În caz de tulburări grave apărute în Cameră, Președintele poate, dacă consideră că este necesar să facă acest lucru, să amâne ședința Camerei fără a pune nicio întrebare sau să suspende ședința pentru o perioadă pe care acesta o va stabili.

Protecția și securitatea în Camera Comunelor este asigurată prin intermediul Direcției *“Serjeant at Arms”*, formată dintr-un efectiv de 50 de persoane, care asigură ordinea în ședința de plen, în spațiile destinate publicului (loje), în sălile de lucru ale comisiilor parlamentare și în celelalte zone care aparțin Parlamentului; funcționarea Direcției *“Serjeant at Arms”*²⁵ nu este reglementată prin lege, Camera Comunelor fiind responsabilă cu organizarea propriilor afaceri interne.

În [Raportul](#) Comisiei comune pentru privilegii parlamentare din anul 1999 au fost identificate următoarele drepturi ale legislativului britanic: libertatea de exprimare; competența (jurisdicția) exclusivă în privința *“dreptului Parlamentului de a-și reglementa propriile afaceri, care include disciplinarea propriilor membri pentru manifestarea unei conduite necorespunzătoare și, în plus, sancționarea comportamentului acestora (sau a altor persoane) atunci când interferează cu buna desfășurare a activității parlamentare.”*

²⁵ <https://www.parliament.uk/about/mps-and-lords/principal/serjeant/>